

Četvrtak, 5. juni 2008. godine

Svedok Alain Robert Forand

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.03 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima u sudnici i oko sudnice. Gospodine sekretare, molim vas, najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Kay, da li ste spremni da nastavite svoje unakrsno ispitivanje?

ADVOKAT KAY: Jesam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ali prvo moram da vas podsetim, gospodine Forand, da ste još pod svečanom izjavom koju ste dali na početku svog svedočenja.

SVEDOK FORAND: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

svedok: Alain Robert Forand

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KAY – NASTAVAK

ADVOKAT KAY – PITANJE: Generale Forand, prvo ćemo da pogledamo neke dokumente koji se odnose na slobodu kretanja i kako se to razvijalo između vas i gospodina Čermaka, kao i ostalih faktora koji su imali učešća u ovom pitanju. Prvi dokument koji bih želeo da pogledate je dokazni predmet Tužilaštva broj P347. U stvari, prvo ćemo da pogledamo prvu stranicu, gde vi kažete u vašem izveštaju o situaciji sledeće: "Hrvatska vojska ograničava naše kretanje."

ADVOKAT KAY: Ovo je pogrešno. To nije isti dokument koji ja imam. Moja greška. Molim vas, pričekajte. Druga stranica. To je pismo. Nastala je mala zabuna, jer ovo

postoji kao zaseban dokument i kao deo izveštaja o situaciji, pa je malo teže da se pronađe.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je pismo koje ste vi poslali generalu Gotovini, koje smo pogledali juče i prekjuče. Pismo se odnosi na vaš zahtev za sastanak sa vojnim upravnikom, a onda u 2. paragrafu se kaže: "Ograničenje slobode kretanja u Sektoru Jug mora odmah da se prekine", što je bilo nešto što ste vi želeli kako biste mogli da izađete iz vaše baze. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. U jednom drugom dokumentu sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1607 od 5. avgusta, u prvom paragrafu, u četvrtom redu se kaže: "Hrvatska vojska ograničava naše kretanje, iako smo imali ovlašćenja od jedne grupe oficira za vezu Hrvatske vojske da bismo nastavili sa patroliranjem i humanitarnom pomoći." Onda ste bili blokirani posle manje od kilometra. Pre svega, možete li da se setite koji su vam oficiri za vezu Hrvatske vojske dali dozvolu da nastavite, gde su bili smešteni ili na šta se ovo odnosi?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A da li možete da se setite gde je bila blokirana vaša patrola?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Prema sadržaju ovog prvog paragrafa, to mora da je bilo iz naše baze, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. Znači, to bi onda bilo izvan baze UNCRO-a u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, izvan mog štaba u Kninu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Znači, neko ih je pustio da prođu kroz kapiju, ali nisu otišli dalje od jednog kilometra?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislim da je bila neka diskusija sa tim oficijom za vezu, ko god da je bio, ili telefonski ili usmeno da smo mi, kako sam pročitao, prema rečima tog oficira, dobili dozvolu da izađemo iz naše baze.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. Pogledaćemo 2. stranicu ovog dokumenta, paragraf B, gde piše: "Ja sam vršio pritisak gde god sam mogao da se obezbedi sloboda kretanja, kako bismo mogli da dostavljamo humanitarnu pomoć i nadgledamo vojne aktivnosti. Shvatio sam da je iz Zadra, iz Odeljenja oficira za vezu Hrvatske vojske ovamo poslat tim oficira za vezu, pa sam ponudio prostorije za rad u svom štabu." Da li je to ona referenca na koju ste se pozivali kada ste rekli da ste ponudili prostorije pomorcu Lukoviću, kapetanu Lukoviću, u svom sedištu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Ne znam da li konkretno kapetanu Lukoviću, ali znam da smo ponudili prostor u mom sedištu za oficira za vezu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D317.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D317 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1654. To je 347, dokazni predmet Tužilaštva broj P347.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I dalje se bavimo 5. avgustom, gde tražite intervenciju viših zvaničnika na svim nivoima kako biste pokušali da ponovo uspostavite slobodu kretanja koja je vama bila od osnovne važnosti. To je tačno, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Mi smo ovo već pogledali, ali sam to predočio kako bismo mogli da vidimo ceo sled događaja.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih sledeći dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1625.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je još jedan izveštaj o situaciji za 6. avgust 1995. godine. Možda je bio i dokazni predmet Tužilaštva. Samo napominjem. Ovde možete da vidite u prvom paragrafu: "Velika zabrinutost zbog trenutne situacije u Kninu i Sektoru Jug. O tim tačkama razgovaraću na svom nivou sa hrvatskim oficijom za vezu u Kninu, ali ja bih bio zahvalan ukoliko bi se o tim tačkama razgovaralo i sa hrvatskim vlastima u Zagrebu." Na svom nivou sa...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Čitate iz teksta na engleskom, a mi u ovom trenutku na našem ekranu imamo tekst na BHS-u, koji ne odgovara tekstu na engleskoj stranici. I ovo što smo upravo videli je druga stranica, koja izgleda da ne odgovara...

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: ...onom što čitate, jer sam video vrlo kratko, i vidim sada ponovo. Vidim paragraf 2 i paragraf 3, dok je u originalu samo jedan kratak paragraf 1, a zatim duži paragraf 2. Dakle, ovo nisu istovetni dokumenti.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se. To je moja odgovornost. Dokument koji ja gledam nosi ERN oznaku 0052-7776, pa će to možda biti od pomoći u ovoj situaciji. To što sam pročitao je tačno i verujte mi da je tako.

SUDIJA ORIE: Da. Ja vam verujem. Međutim, u isto vreme, Pretresno veće bi ipak želelo da zna kojim dokumentom se bavimo. Izgleda da gospodine sekretare...

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

ADVOKAT KAY: Mogu da ga opišem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, nedoslednosti ili barem nesklad između originala i prevoda je očigledno zbog načina na koji ste učitali ove dokumente, jer koliko razumem, ove dokumente je učitalo Tužilaštvo. Dakle, molim vas da to pogledate. U međuvremenu, gospodin Kay, molim vas da budete veoma precizni u opisivanju onoga šta dokument tačno predstavlja, a ako imate štampani primerak to može da pomogne, jer svedok...

ADVOKAT KAY: Daću svoj primerak svedoku, kako bih mogao da se pozabavim ovim pitanjem.

SUDIJA ORIE: Možemo li da stavimo dokument na grafoskop?

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se unapred zbog oznaka...

SUDIJA ORIE: Da. Vidim da je...

ADVOKAT KAY: *(preklapanje govornika)* Možete da vidite odakle smo dobili informaciju. Hvala, gospodine poslužitelju, to je to mesto.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Želeo sam da vas pitam, nakon što pročitate, šta znači da ćete razgovarati u vašem rangu sa hrvatskim Odeljenjem za vezu u Kninu? Šta ste mislili pod tim? Koji je bio vaš rang sa hrvatskim Odeljenjem za vezu u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To mora da je bila referenca za drugi izveštaj o situaciji, gde sam rekao da je hrvatski oficir za vezu dolazio iz Zadra.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tačno. U odlomku ispod se kaže: "Vojnici Hrvatske vojske tvrde da su ova nametnuta ograničenja kretanja zbog naše bezbednosti." Odakle dolazi ta informacija?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, to mora da je iz razgovora, znate, sa vojnicima koji su bili na kapiji moje baze.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Molim da nam pokažete drugu stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ako pogledate odlomak koji sam unapred obeležio roze bojom, to je 7. paragraf, gde se kaže: "Tražim vašu podršku za rešavanje navedenih pitanja sa hrvatskim vlastima, kao pitanje prioriteta", da li se slažete da ste hteli da vam štab u Zagrebu pomogne u rešavanju ovih pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument, nakon što se tačno identifikuje o čemu se radi, uvrsti u spis?

SUDIJA ORIE: Dobro. Znam sigurno da sam ovaj dokument ranije već video. Dakle, gospodine sekretare, molimo vas da imate na umu da može biti da taj dokument treba broj. U međuvremenu, sve vas pozivam da ga pronađete na već postojećim listama ili kao jedan od dokaznih predmeta. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Puno vam hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sada ćemo da pogledamo dokument koji nosi oznaku 2D03-0123. To je dokument koji je prilično dugačak, ali relevantni deo je preveden.

ADVOKAT KAY: Molim vas, gospodine Monkhouse da nam predočite 2. stranicu, nakon što ste nam prikazali prvu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je dokument koji dolazi od brigadira Pleštine, i koliko sam shvatio, vi ste se sreli s njim, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sreo sam ga jednom. On je došao u moju bazu negde u avgustu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Doći ćemo uskoro do toga. Ovo je stiglo od njega 6. avgusta. I kako nam 2. stranica pokazuje, to je zapisnik sa sastanka sa načelnikom štaba UNCRO-a, pukovnikom Pettisom. Da li ste ga poznavali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da gospodine, jesam. On je bio načelnik mog štaba UNCRO-a, meni nadređenog štaba, ne mog.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. I on je imao sastanak sa brigadirom Pleštinom. Možemo da vidimo o čemu je reč u ovom dokumentu. U drugom paragrafu, u poslednjoj rečenici se kaže: "Glavni problem je potpuna zabrana napuštanja objekta...", što znači vaše baze Ujedinjenih nacija, tako da samo možete ići u skladište Ujedinjenih nacija u Kninu "...za potrebe snabdevanja". U 3. paragrafu govori se o zahtevu da se otvore putevi kako bi se omogućila komunikacija između komande UNCRO-a i podređenih komandi i

jedinica na terenu, je li tako? Morali su da se otvore putevi kako biste mogli da odete do drugih podređenih jedinica u Sektoru Jug?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Takođe se zahteva sloboda kretanja pored područja u kom su se vodile bitke u cilju izveštavanja o ljudskim pravima i slično. Pukovnik Pettis je rekao da bi to bilo korisno i za Hrvatsku, takođe. I ovde primećujemo da je zahtev odbijen od strane brigadira Pleštine, koji je rekao: "Mi smo bili u Kninu tek jedan dan i borbe još uvek traju. Očekujemo da će o ljudskim pravima da izveštavaju odgovarajuće organizacije Ujedinjenih nacija a ne vojne jedinice UNCRO-a." Ako pogledamo taj pasus, primećujemo da je brigadir Pleština odbio zahtev vašeg štaba u Zagrebu, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, čini se da je tako, jer nikada nisam video... nikad lično nisam video tu belešku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Da li su vas informisali iz Glavnog štaba u Zagrebu o odbijanju zahteva koji se dogodio na višem nivou u lancu komandovanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Koliko se sećam, komunikacije nisu bili vrlo dobre u tom smislu. Mislim da nismo bili svesni svih diskusija koje su tada vođene.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je to bilo nešto što vam je stvaralo poteškoće?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, recimo, da kažem, da to nije bilo ono što sam očekivao kada je reč o dostavljanju informacija.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Da li se tu postavljalo pitanje oko UNCRO-a, koje su bile mirovne snage, a koje su sada imale ulogu nadziranja stanja ljudskih prava, oko čega je postojala u to vreme zabrinutost u Ujedinjenim nacijama?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam da li je to bilo sporno pitanje, ali što se tiče humanitarnog prava, ako vidimo... ako vojnik vidi da se nešto dešava što nije u skladu sa humanitarnim pravom, mislim da je naša dužnost bila da o tome izvestimo. Ali mislim da ćete videti da sam u jednom od izveštaja o situaciji veoma jasno objasnio svojim komandantima bataljona da je naš prioritet pre svega demontiranje posmatračkih mesta. Mislim da je to negde oko 10. ili 11. avgusta, negde oko tog datuma, jasno bilo navedeno u izveštaju o situaciji. I kad je moj komandant bataljona, mislim da je to bilo 10. avgusta – bio u mom štabu, ponovio sam mu da očekujem da sve što se uoči, a što je bilo protiv humanitarnog prava, da se to dokumentuje i da me izveste o tome.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste vi znali kakav je stav hrvatske Vlade kada je reč o tome zašto bi strane trupe u formi UNCRO-a bile na njihovoj teritoriji ako to nije bio njihov mandat?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da sada predemo na sledeći paragraf...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, u međuvremenu da vas obavestim da je dokument koji sada vidimo na ekranu, dokazni predmet Tužilaštva broj P348, a to je dokument sa spiska

po Pravilu 65ter koji nosi broj 1994. Tako da je verovatno reč o duplikatu sa dokumentom sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1625. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se, časni Sude, i zahvaljujem se Pretresnom veću.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Možemo da vidimo u sledećem paragrafu da se pominje pitanje komunikacije. Mislim da nema potrebe da se sad na to pozivamo. Molim da se ovo uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemam prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala.

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D318.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D318 usvaja se u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sledeći dokument koji ćemo da pogledamo nosi oznaku 2D03-0169. Mislim da do sada nije učitana u elektronsku sudnicu, časni Sude, tako da imamo kopije za...

SUDIJA ORIE: Gospodine poslužitelju?

ADVOKAT KAY: ...grafoskop. Dató je na učitavanje, ali još nije realizovano. Hvala. Ovo je delimično prevedeno. I molim 4. stranicu dokumenta na hrvatskom da se stavi na... u stvari, prvo stranicu broj 1, samo kako biste mogli to da vidite. To je, ponovo, dokument od brigadira Pleštine, datum je 7. avgust 1995. godine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Možete da vidite da se odnosi na vremenski period koji pokriva događaje od 6. i 7. avgusta, i to je izveštaj...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, mi sada imamo original pred sobom, i vi nam objašnjavate, a mi nismo u mogućnosti da pratimo. Da li imate kopiju na engleskom jeziku? Da li imate kopije, jer govorite o delimičnom prevodu?

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće bi želelo da vidi kakvu god da imate kopiju ili da stavite na ekran, kako bismo mogli to da pratimo.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, možda samo...

SUDIJA ORIE: Sad je u redu.

ADVOKAT KAY: ...jer znam da možemo samo da stavimo prevod na engleski u ovoj fazi, tako da bi ostale strane mogle da se vide. Evo, to je sada na ekranu. Iz ovog izveštaja mi smo preveli samo deo koji se odnosi na Sektor Jug.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Možete da vidite da je to taj dokument koji sam opisao, to je odlomak iz 3. stranice dokumenta koji je u originalu na hrvatskom. Tamo se kaže: "Osnovana je kancelarija našeg oficira za vezu sa UNCRO-om..."

SUDIJA ORIE: Da li ste dali gospodinu sekretaru više od jedne kopije? Onda bi gospodin poslužitelj takođe mogao da nam da kopije na papiru, jer čim ne mogu da manipulišem vlastitim materijalom, postajem malo nervozan.

ADVOKAT KAY: U redu.

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, časni Sude. Da li bi jedan primerak mogao da bude na raspolaganju i Tužilaštvu?

SUDIJA ORIE: Da. I vidim da sam dobio samo prevod. A ako iz bilo kog razloga još uvek nije učitana kopija u sistem elektronske sudnice, onda barem treba da imamo četiri primerka: po jedan primerak za strane koje se bave ovim, i naravno, po mogućstvu i za druge zastupnike Odbrane, jedan za grafoskop, jedan za Pretresno veće i jedan za drugu stranu. Ako postoji original, želeo bih da ga vidim, ako ne, onda bih mogao da ga dobijem nakon što bude predočen na grafoskopu.

ADVOKAT KAY: To je poslato u elektronskom obliku Tužilaštvu, bojim se pod različitim brojem, a ovo je broj za sistem elektronske sudnice. Časni Sude, da li mogu da nastavim?

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: Hvala.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, želim da vas provedem kroz ovu priču zbog reference, generale Forand. Tu se kaže: "Kancelarija našeg oficira za vezu sa UNCRO-om uspostavljena je, tri oficira iz kancelarije u Zadru uspostavili su vezu sa komandom UNCRO-a." Da li je tačno da su tri oficira za vezu uspostavila vezu sa vama do 7. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Dalje se kaže: "Na prvom sastanku, generalo Forand... na prvom sastanku sa generalom Forandom, oni su uglavnom razgovarali o neutemeljenim žalbama koje je uložio UNCRO u vezi sa ograničenjem kretanja. Naš oficir za vezu je objasnio generalu Forandu da UNCRO ima potpunu slobodu kretanja

kada je reč o snabdevanju jedinica na terenu, ali da nema potrebe za njihovim patrolama, posmatračkim mestima i izveštajima o kršenju Zagrebačkog sporazuma." Da li je tačno da su oficiri za vezu Hrvatske vojske govorili o tim stvarima sa vama na taj način, kao što se izveštava u ovom dokumentu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, kao što sam rekao ranije, gospodine, ne sećam se, znate, te konkretne rasprave, a ne sećam se ni da sam to ikada video u bilo kom od naših izveštaja o situaciji, u kojima smo objasnili da su prisustvovali tom određenom sastanku. To je moglo biti, ali ne sećam se.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, ako bi mogao ovaj dokument da postane dokazni predmet? I moje izvinjenje Pretresnom veću što nismo imali sve kopije.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ja sam prilično uveren da nećemo imati prigovor, ali samo iz nekih proceduralnih razloga... u stvari, nismo dobili ovaj dokument. Potrebno je da se razjasni za zapisnik. Primili smo obaveštenje *e-mailom* jutros od Odbrane da će koristiti taj određeni dokument pod tim brojem, ali nismo dobili i sam dokument. Tako da jednostavno želim da to pogledam, jer do sada još nisam imao priliku da to uradim.

SUDIJA ORIE: Dakle, već smo dodelili broj dokumentu. Da li bi to odgovaralo, jer u suprotnom dobijamo dugačak spisak dokumenata označenih za identifikaciju, dokumenta koji će biti primljeni u spis, a da vi imate priliku da se ponovo vratite na to pitanje danas ili sutra?

TUŽILAC TIEGER: To je sasvim u redu, Časni Sude. Hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D319, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D319 uvodi se u spis, ali pod uslovom da se prvo učita u sistem elektronske sudnice, a govorimo o dnevnom izveštaju od 6. do 7. avgusta 1995. godine. A drugi uslov je da Tužilaštvo ima mogućnost da se ponovo izjasni, i to do petka. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude. Sledeći je u nizu, ali nećemo ga predočavati. To je dokazni predmet Tužilaštva broj P359.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vi se sećate da ste imali sastanak sa generalom Gotovinom na kninskoj tvrđavi, i zabeležili ste da je on razgovarao sa vama o slobodi kretanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: On vas nije pitao kakvo je vaše mišljenje o tome, već vam je rekao kakva je situacija sa njegovog stanovišta. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što se odražava u izveštaju o situaciji. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U dokaznom predmetu Tužilaštva broj P359 vidi se da će se vama dostaviti karte u kojima su obeležena područja kroz koja je bezbedno putovati. To je ono što vam je on rekao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tog dela, ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Molim da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P359. I molim da nam se predoči 3. stranica ovog dokumenta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je izveštaj o situaciji koji ste vi napravili, a Tužilaštvo je uvelo u spis ovaj dokument preko vašeg svedočenja. Izveštaj je sačinjen 8. avgusta u 20.30 časova.

ADVOKAT KAY: Molim drugi pasus trećeg paragrafa.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li vidite tekst, gospodine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: On nije tražio vaše mišljenje, samo vam je rekao da je zabrinut za vašu bezbednost, i rekao je da će vam se obezbediti mape koje pokazuju područja koja su bezbedna za putovanje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim to.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I da putovanje treba da bude ograničeno na glavne saobraćajnice zbog opasnosti od mina. Tražili ste dozvolu da dovedete svoje oficire u Knin, a on vam je rekao da koristite autoput uz obalu. A kasnije tog dana, imali ste sastanak u 13.00 časova sa generalom Čermakom, i takođe se raspravljalo detaljno o slobodi kretanja. I on vam je rekao, vidi se u paragrafu

3(1), da će dati naređenja da vam se dozvoli da slobodno putujete po Kninu i Drnišu.

Tako vam je rečeno, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Sada možemo da idemo dalje i da predemo na sledeći dokument. To je dokazni predmet Tužilaštva sa spiska po Pravilu 65ter, koji nosi broj 2735. Znam da je to već uvedeno u spis, ali teško mi je da kažem pod kojim brojem je zaveden.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sada gledamo pismo koje ste vi dobili kasnije tog dana, kao što je to pomenuo gospodin Čermak, i to pismo je imalo kao dodatak kartu. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mora da je bila tamo. Ne sećam se, ali ako se navodi da je bila tamo, onda je bila.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A general Gotovina je rekao da ćete dobiti kartu, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro.

ADVOKAT KAY: Upravo proveravam da li je to već bio dokazni predmet.

TUŽILAC TIEGER: Da, bio je. To je deo... korišćeno je tokom glavnog ispitivanja, a sada pokušavam da nađem broj, kako bih identifikovao koji je P broj.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

TUŽILAC TIEGER: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P405, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Puno vam hvala, gospodine Tieger. Sledeći dokument koji želim da pogledamo u vezi s tim je dokument koji nosi oznaku 2D03-0177. Časni Sude, mislim da je to na grafoskopu. Verujem da je stavljeno u elektronsku sudnicu, ali tek mora da se učita u sistem. To je još jedan dokument od brigadira Pleštine, datum je 8. avgust 1995. godine, a odnosi se na period od 7. do 8. avgusta 1995. godine. To se vidi na naslovnoj stranici. Relevantni deo koji se odnosi na Sektor Jug je preveden, pa bih zamolio da se to stavi na grafoskop... To je Sektor Sever. Sledeća stranica. Da, to je Sektor Jug. Molim da se prevod na engleski jezik stavi na grafoskop. Hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, pre nego što nastavite, vidim ove dnevne izveštaje, ali ne vidim kome je to upućeno. Mislim, jasno je iz prethodnog dokumenta koji je potpisao brigadir Budimir Pleština, što je verovatno isto i sa ovim dokumentom, ali ostaje nejasno kome je upućeno.

ADVOKAT KAY: Mogu da vidim da stoji "Vojna tajna". Sada se nalazi u sistemu elektronske sudnice, časni Sude. Možda bi Pretresno veće želelo da nastavimo tako umesto da koristimo grafoskop?

SUDIJA ORIE: Moj stvarni problem je...

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: ...kome su upućeni ovi izveštaji.

ADVOKAT KAY: U redu.

SUDIJA ORIE: U redu je da to imam na ekranu, ali moje pitanje je bilo kome je upućeno?

ADVOKAT KAY: Bojim se da ne znam više nego što stoji u dokumentu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Znači, to je izveštaj za bilo koga. To nam ništa ne govori.

ADVOKAT KEHOE: Verovatno je bilo upućeno Ministarstvu odbrane.

SUDIJA ORIE: Gde možemo to da vidimo iz izveštaja? Takođe, može se reći da je iz Ministarstva odbrane. Moglo bi da se pošalje: vladi, predsedniku, lokalnim komandantima, bilo kome. Ne vidim nikakve indikacije kome je to upućeno.

ADVOKAT KAY: Ne mogu da vam pomognem, časni Sude. To je dokument koji mi je takav došao u ruke.

SUDIJA ORIE: Pa, vi ga koristite kao da ima neke važnosti, i, naravno, uvek je dobro znati, ne samo ko ga je sačinio, već i kome je poslat. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala. Ovi dokumenti su nedavno primljeni, a ja sam ih pogledao ovih poslednjih dana.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovaj izveštaj koji je napisao brigadir Pleština, u drugom paragraf stoji: "Saradnja naših oficira za vezu sa jedinicama UNCRO-a na terenu se nastavlja." Da li je tačno da se odvijala saradnja UNCRO sektora sa oficirima za vezu Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne sećam se da li je sa jedinicom u mom štabu. Očigledno, uspostavili smo vezu sa generalom Čermakom i njegovim ljudima, ali ne mogu da potvrdim sa stanovišta jedinice da li je to bio slučaj.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. To se odnosi, zapravo, na oficire za vezu, a ne na generala Čermaka. Svi ovi dokumenti, generale Forand, u stvari, isključuju generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kada je general Čermak bio postavljen, to je bio čovek s kojim smo kontaktirali u mom štabu u Kninu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Bavićemo se i dalje ovim dokumentom...

SUDIJA ORIE: Hajde da pokušamo da shvatimo o čemu su svi ovi dokumenti, gospodine Kay. Ovaj prethodni je bio privremeno primljen u spis. A aktivnosti oficira za vezu su opisani na sledeći način. Kaže se: "Na području Zadra većina aktivnosti naših oficira za vezu orijentisana je da bi se dogovorilo povlačenje Kanadskog bataljona i vojnika Kanadskog bataljona sa brojnih posmatračkih mesta, kao i bezbedno i neometano

snabdevanje vodom, higijenskim potrepštinama, snabdevanje hranom u štabu u Rašteviću". Tako da taj deo opisa oficira za vezu koji je orijentisan na dogovor o povlačenju Kanadskog bataljona i vojnika Kanadskog bataljona sa brojnih posmatračkih mesta, da li je to ono što vi prepoznajete kao ono što se dešavalo, kada su jedinice u pitanju i kada su u pitanju hrvatski oficiri za vezu? Slažete li se da je to bila uloga vezana za posmatračka mesta?

SVEDOK FORAND: Ne sećam se da je to bila stvarna uloga, gospodine. Znam da su neposredno pre 4. avgusta Kanađani poslali oficira za vezu u Zadar, kao i da je taj oficir za vezu pregovarao sa Hrvatima, jer je deo opreme, znate, bio uzet od njih sa određenih posmatračkih mesta. I oni su takođe pregovarali o povratku pojedinih Kanađana koji su bili odvedeni u Zadar.

SUDIJA ORIE: Ko je bio odveden ili ko se povlačio? Mislim, kakva je bila situacija?

SVEDOK FORAND: Pa, odvedeni su u Zadar. Oni su uklonjeni sa njihovih osmatračnica.

SUDIJA ORIE: Da.

SVEDOK FORAND: I odvedeni u Zadar.

SUDIJA ORIE: Dakle, ako kažete... ako je jezik koji se ovde koristi za oficire za vezu, da su oni dogovarali povlačenje Kanadskog bataljona i vojnika sa brojnih posmatračkih mesta, vi kažete, koliko je vama poznato, oni su bili odvedeni sa posmatračkih mesta u Zadar?

SVEDOK FORAND: To je bilo 4. avgusta, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ne, ja ovde govorim o... pa, izveštaj je od 6. i 7. avgusta.

SVEDOK FORAND: Ne. Ne sećam se, jer se ne sećam da je ikada Kanadski bataljon mene izvestio, znate, da se to dogodilo. Jedini put kada se to dogodilo bilo je 4. avgusta, znate. Kada je Hrvatska vojska napredovala, neka posmatračka mesta koja su držali Kanađani, ista stvar je i sa Kenijcima, rečeno im je da se uklone sa posmatračnica. Neki od njih su se vratili u područje svojih jedinica, drugi su bili odvedeni u Zadar.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ako pogledamo sredinu tog drugog paragrafa, pitanje se odnosi na Kanadski bataljon koji je odbio da prihvati da ne komunicira radio uređajima [*radio silence*], to je stvar koja se dogodila 4. avgusta, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nije se to odnosilo samo na Kanadski bataljon, to se odnosilo na sve jedinice koje su izveštavale, a dopis koji smo dobili od kapetana Lukovića bio je upućen svim mojim jedinicama u okviru Sektora Jug.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li možete samo da odgovorite na pitanje: da li je to bilo 4. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. To je bilo 4. avgusta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je bilo moje pitanje. Hteo bih da sada pogledamo jedan drugi dokument sličan ovom.

ADVOKAT KAY: Molio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ista situacija kao i sa prethodnim dokumentom.

SUDIJA ORIE: Što znači da je ovaj dokument sada učitani u sistem. Tako da moram da proverim da li imamo učitani i prevod. Da, imamo...

ADVOKAT KAY: Svi dokumenti su učitani. Sada sam obavešten, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Imamo originalni dokument od pet stranica i prevod koji se odnosi na Sektor Jug. Gospodine Tieger, onda bi se isto primenjivalo, odnosno, da ćete imati priliku do sutra, do kraja sednice, da preispitate svoj stav što se tiče prijema u spis. Gospodine sekretare, to će biti broj?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D320.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D320 primljen je u spis pod istim uslovom kao i prethodni. Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokument koji nosi oznaku 2D03-0184.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je dokument, generale Forand, koji je, takođe, poslao brigadir Pleština, a datum je 10. avgust 1995. godine.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, mi ćemo nastojati da odgovorimo na pitanje Pretresnog veća o pravcu u kom vode ovi dokumenti tokom današnjeg dana, ako budemo mogli.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kao što možemo videti u ovom odlomku koji se odnosi na Sektor Jug, u trećem paragrafu se kaže: "UNCRO pokušava da nastavi aktivnosti koje je vršio dok nije počela *Operacija Oluja* i zahteva slobodu kretanja na celom oslobođenom području. Kada su upitani od strane naših oficira za vezu šta je svrha i cilj ovih patrola, oni su odgovorili da su oni samo vojnici i da i dalje imaju naređenje da kontrolišu oslobođene teritorije". Da li prihvatate da je došlo do napetosti između UNCRO-a i Vlade Republike Hrvatske u pogledu vaše uloge na području koji je bio deo suverene teritorije te države, Republike Hrvatske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da li je postojala tenzija, jer ono što je istaknuto ovde, suprotno je onome što sam stavio u izveštaj o situaciji i onom što sam rekao svojim komandantima bataljona - da je naša prva briga bila demontaža posmatračkih mesta, što je zahtevalo da se krećemo po celom sektoru, jer sam želeo da povratim nešto od opreme, znate, koju su Ujedinjene nacije izgubile, ali nisam bio siguran gde se nalazila, pa sam morao da prođem kroz ceo sektor. Pored toga, ono što sam im rekao je sledeće: ako primetite bilo kakvo kršenje ljudskih prava, naša je dužnost da o tome izvestimo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Paragraf ispod ovog koji smo upravo spominjali kaže: "Naši oficiri za vezu su objasnili..."

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, ovaj dokument očigledno govori vrlo često o "našim oficirima za vezu". Ja bih bio veoma zainteresovan da znam šta se tačno pod tim podrazumeva. Ne znam da li ovaj svedok može da nam pomogne ko su ti oficiri za vezu, pretpostavljam da su hrvatski oficiri za vezu. Ali, da li su to bili oficiri za vezu za koje smo već znali ili je bilo drugih oficira za vezu, to je nešto što bih jako želeo da znam.

ADVOKAT KAY: Poslednji dokument u ovom redosledu, mislim da će pomoći, časni Sude, u odnosu na to, i ja imam to na umu.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U sledećem paragrafu se kaže: "Naši oficiri za vezu su im objasnili da UNCRO ima punu slobodu kretanja za snabdevanje baze... i nema razloga da patroliraju." Opet, postoji referenca za oficire za vezu gde se raspravlja sa vama o slobodi kretanja. Ko bi to mogao da bude?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kao što sam ranije napomenuo, tek... posle 7. avgusta, jedini razgovor koji sam imao u svom rangu, ja i oficir iz mog štaba, bio je sa generalom Čermakom i osobljem generala Čermaka. Dakle, ako su jedinice imale neke razgovore sa oficirima za vezu, toga se ne sećam.

ADVOKAT KAY: Molio bih da pogledamo sledeću stranicu dokumenta i da pogledamo pažljivo kakav je bio položaja brigadira Pleštine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pismo je iz Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, iz Odeljenja Ujedinjenih nacija i Evropske unije, a on je bio načelnik tog odeljenja. Odeljenje za vezu je bio deo... Odeljenja za vezu Hrvatske vojske, i to je bio deo Ujedinjenih nacija i Evropske unije u okviru njihove vojne strukture, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ako vi tako kažete. Mislim, kao što sam rekao, sreo sam brigadira Pleštinu samo jednom. Ja se ne sećam ni kako on izgleda, ali sam video izveštaj o situaciji u kom se kaže da sam ga upoznao u svom štabu u Sektoru Jug. To je sve što mogu da kažem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, niste znali da je... gde je bio u okviru komandne strukture Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, uz isti uslov?

TUŽILAC TIEGER: Da, ista situacija, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Onda i ista odluka, takođe. Ali, naravno, gospodine sekretare, prvo molimo da nam kažete koji će to biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D321.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D321 primljen je u spis uz ogradu da Tužilaštvo može da revidira svoj stav do petka, do kraja zasedanja. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sledeći dokument je dokazni predmet Tužilaštva broj P390, to je pismo koje je upućeno vama, generale Forand, a uputio ga je general Čermak u vezi vašeg pisma od 10. avgusta. Znamo odredbe ovog pisma, mada na to uvek gledamo kao na novo pitanje. Možemo da vidimo u 3. paragrafu gde stoji: "Jedinicama UNCRO-a dozvoljena je potpuna sloboda kretanja u cilju obezbeđivanja hrane, pića, kao i goriva za svoje baze." I to je bilo pitanje o tome šta ste bili u mogućnosti da uradite unutar države Hrvatske, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, mislim da je bilo više od toga, ako se vratimo na sporazum koji je potpisan između gospodina Akashija i hrvatske Vlade. Mislim da je bilo dozvoljeno malo više slobode nego što tu stoji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ako samo gledamo ovaj dokument i nastavimo od ovog poslednjeg pitanja koje sam vam postavio u poslednjem dokaznom predmetu, možete da vidite jedinice u zoni odgovornosti Ministarstva odbrane, kao i odeljenja Ujedinjenih nacija i Evropske unije. I dalje ste imali problema sa slobodom kretanja, uprkos tom pismu kao što smo videli u izveštaju o situaciji, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A ovo naređenje generala Čermaka koje je on potpisao je dokument koji je bio izdat. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Sada ćemo da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P364.

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da pokušam da shvatim pitanje. Vidim da je problem tamo gde je postojao zahtev za punu slobodu kretanja bez ograničenja, barem što se tiče svrhe

zahteva, jer je bila odobrena samo ograničena sloboda kretanja, kako bi se popunile zalihe ili snabdevanje hranom, pićem i gorivom. Sada pokušavam da shvatim vaše poslednje pitanje: "A to naređenje generala Čermaka, koje je on potpisao, bio je dokument koji je izdat"?

ADVOKAT KAY – PITANJE: Izdato kao propusnica, generale Forand, ako to razjašnjava stvar? Ja verujem da ste to rekli u glavnom ispitivanju.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY: Da li je to od pomoći?

SUDIJA ORIE: Ja samo pokušavam da raščistimo. Reč "Izdat", mislite ovo pismo je izdato kao propusnicu za slobodu kretanja?

SVEDOK FORAND: Da, gospodine. Tako smo mi to shvatili, i ja sam to izdao svim svojim jedinicama.

SUDIJA ORIE: I to je bila propusnica sa veoma ograničenom svrhom, zar ne, jedino ako je neko išao da obezbedi hranu, piće ili gorivo. To je bilo od pomoći ili...

SVEDOK FORAND: Ali to je, takođe, bila referenca, gospodine, na članove 4 i 5...

SUDIJA ORIE: Da. Da. Dakle, u ovom dokumentu pod 1. paragrafom vidimo da je napisano: "Puna sloboda kretanja za pripadnike Ujedinjenih nacija kao što je spomenuto u sporazumu." Ovo je referenca na sporazum sa Akashijem?

SVEDOK FORAND: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: A onda se kaže: "Puna sloboda kretanja je dozvoljena jedinicama UNCRO-a kako bi se obezbedilo snabdevanje hranom, pićem i gorivom." Zar nisu trupe UNCRO-a bile uključene u sporazum?

SVEDOK FORAND: Jesu, gospodine. Ali mislim da ako ste pročitali sporazum, pravi se razlika između pripadnika Ujedinjenih nacija koji su bili zaduženi za humanitarna prava i pripadnika UNCRO-a. Ali isto tako postoji u 5. paragrafu, ako se dobro sećam, da ako smo hteli negde da idemo, morali smo da se konsultujemo sa vojnicima Hrvatske vojske. Ali moja interpretacija je bila da konsultacije nisu bile obavezujući deo sporazuma, i da nam je bilo dozvoljeno da se krećemo tamo gde želimo. Ali, moje naređenje mojim trupama je bilo da se razmontiraju posmatračka mesta i da se vrati oprema koja je pripadala Ujedinjenim nacijama, kako bi se ona koncentrisala u području. Ali u isto vreme, dok smo se kretali od tačke A do tačke B da bismo obavili određenu funkciju, od nas je traženo da izveštavamo ako bismo videli bilo kakvo kršenje humanitarnog prava. U mojoj...

SUDIJA ORIE: U redu.

SVEDOK FORAND: Izvinjavam se, gospodine.

SUDIJA ORIE: Dakle, vi ste smatrali da je sloboda kretanja za jedinice UNCRO-a bila šira po sporazumu od onog kako je opisano u tom pismu, zar ne?

SVEDOK FORAND: Tako je, gospodine.

SUDIJA ORIE: Mislim da sam sada bolje shvatio ovo pismo i ono što je svedok rekao.

ADVOKAT KAY: Dokazni predmet Odbrane broj D28 je sporazum.

SUDIJA ORIE: Da, imam ga.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se, časni Sude. Ali mi smo pod pritiskom vremena.

SUDIJA ORIE: Da, znam to.

ADVOKAT KAY: Ja ne mogu da prođem kroz sve ono kroz šta bih želeo da prođem sa ovim svedokom.

SUDIJA ORIE: Ne, ali u većinu slučajeva, mislim da Pretresno veće shvata...

ADVOKAT KAY: U redu.

SUDIJA ORIE: ...čak u kraćem obliku šta je dokaz. Ali katkad se desi da moramo da idemo malo dalje. Molimo vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Ako bismo mogli da pozovemo dokazni predmet Tužilaštva broj P364. To je poslednji dokument.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pogledajte 2. stranicu dokaznog predmeta Tužilaštva broj P364. To je vaš izveštaj o situaciji od 12. avgusta 1995. godine. I ako pogledamo donji deo 3. paragrafa vidimo izveštaj sa sastanka sa brigadirom Pleštinom. Generale, pogledali smo niz dokumenata od brigadira Pleštine i kako se to u njima obrađuje ovo pitanje slobode kretanja. I imali ste sastanak sa njim 12. avgusta, i on je opisan kao načelnik odeljenja Ujedinjenih nacija i Evropske posmatračke misije [European Community Monitoring Mission/ECMM] Hrvatske vojske, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A kada je došao da sa vama razgovara, da li ste shvatili da je on bio na čelu oficira za vezu Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam, ali mora da je rekao na kojoj funkciji je bio, da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. A on je došao iz Zagreba u posetu Kninu. On je bio sa mornaričkim kapetanom Lukovićem, o kome smo govorili, a koji je bio oficir za vezu Hrvatske vojske. Tako je, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Oficir za vezu Hrvatske vojske [Croatian army liaison officer-CALO], Operativna grupa Jug. Dakle, on je bio oficir za vezu Operativne grupe Jug Hrvatske vojske; zatim iz štaba UNCRO-a je to bio Jeffrey Beaumont i oficir koji je označen skraćenicom CSS [civilian affairs coordinator]?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je koordinator za civilne poslove. To je bio gospodin Al-Alfi.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Nisam video to tako ranije napisano. Ton sastanka bio je srdačan. Vi ste izložili plan za pregrupisanje.

ADVOKAT KAY: Molim da pređemo na sledeću stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Izražena je zabrinutost zbog pljačke i krađe opreme, do koje je došlo. Gospodin Al-Alfi je izrazio potrebu za potpunom slobodom kretanja za timove koji se bave ljudskim pravima, i takođe je tražio da se obezbedi spisak Srba ubijenih i ranjenih. A onda se u poslednjoj rečenici kaže: "Brigadir Pleština obećao je punu slobodu kretanja, ali ukazuje i na druga pitanja koja su izvan njegove nadležnosti." Da li je tačno da je na vašem sastanku sa brigadirom Pleštinom, koji je došao iz Zagreba, bilo pitanje slobode kretanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine, prema ovom izveštaju o situaciji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A svrha njegovog dolaska tamo je bila u tome što je on kontrolisao to pitanje slobode kretanja između UNCRO-a, Ujedinjenih nacija i Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pa, zar on nije bio tamo sa gospodinom Beaumontom iz štaba UNCRO-a?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da li je on bio zadužen za kontrolisanje tog pitanja, osim da smo mi to pokrenuli u razgovoru s njim, i to je sve što mogu da kažem na osnovu ovog izveštaja o situaciji, jer se ne sećam te osobe.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I možemo da vidimo iz izveštaja brigadira Pleštine da je on podnosio izveštaj o tome na koji način su njega obavestavali njegovi oficiri za vezu sa UNCRO-om u Sektoru Jug.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine, na osnovu onoga što ste mi pokazali, da, jer ja nikada ranije nisam video te izveštaje.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A general Čermak, u stvari, kao i vi, bio je na neki način kanal u rešavanju ovog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, čini se da je to bio slučaj, da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Sada smo obradili to pitanje. U svojim izjavama pominjali ste da se nikada ništa nije uradilo da se zaustave zločini. Da li vam je bilo poznato koliko broj naređenja je izdat od strane Ministarstva unutrašnjih poslova hrvatske Vlade pripadnicima policije koji su bili pod njihovom komandom da se zaustavi pljačka, paljenje, ubijanje i vršenje zločina? Da li ste znali da su tokom avgusta izdata naređenja policajcima od strane hrvatskog Ministarstva unutrašnjih poslova, koje je kontrolisalo policiju, da ti zločini na koje ste se žalili ne treba da se dešavaju?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, gospodine, ne, nisam...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da pogledamo...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: ...znao.

ADVOKAT KAY – PITANJE: ...dokazni predmet Odbrane broj D46 od 10. avgusta. To je izveštaj pomoćnika ministra unutrašnjih poslova koji kontroliše policiju koja je bila pod hrvatskom upravom, a upućen je načelniku Uprave vojne policije, koji se odnosi na izveštaje sa terena, uz napomenu da pojedini pripadnici Hrvatske vojske na oslobođenoj teritoriji vrše krađe, paljenje kuća, ubijanja stoke i žali se na nedostatak saradnje na kontrolnim punktovima i mestima gde su blokirani putevi, između MUP-a Republike Hrvatske i vojne policije, i pita kakve mere treba preduzeti. Da li ste bili upoznati da su se takve stvari dešavale unutar hrvatske Vlade?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislite na ovo konkretno naređenje...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nisam znao, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste znali da je Ministarstvo unutrašnjih poslova bilo zabrinuto zbog zločina koji su dešavali a na koja ste se vi žalili?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Molim da sada pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D48.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je ponovo izveštaj MUP-a koji je upućen načelniku vojne policije u vezi sa zločinima počinjenim 17. avgusta, i kaže se da su počinio nosili uniforme Hrvatske vojske. To je još jedan primer takvog naređenja. Da li ste vi na bilo koji način bili upoznati da su se ovakvi koraci preduzimali u okviru hrvatske Vlade da se izdaju ovakva naređenja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Samo da pogledamo još jedan dokument o tome, kao primer, a to je dokazni predmet Odbrane broj D49 od 18. avgusta.

SUDIJA ORIE: Gospodin Kay, da bih shvatio ovo pismo koje je upućeno gospodinu Laušiću, vidim da je primljeno u spis, dakle, ko ga šalje i ko ga prima? Da li je upućeno vojnoj policiji?

ADVOKAT KAY: To je poslato vojnoj policiji.

SUDIJA ORIE: Načelniku Uprave. Dakle, ko je to poslao? I u originalu i u prevodu se kaže da je reč o *Operaciji Povratak*?

ADVOKAT KAY: Povratak (Return).

SUDIJA ORIE: Povratak "Return", da. Ali, obično bi tu trebalo da bude zaglavlje, i tako dalje.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, ja pokušavam ponovo da pažljivo koristim svoje vreme. Ovi dokumenti su uvedeni preko svedoka Tužilaštva, gospodina Flynnna.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KAY: Tokom unakrsnog ispitivanja gospodina Flynnna i nisam hteo da to ponavljam.

SUDIJA ORIE: U redu, u redu.

ADVOKAT KAY: Ponovo...

SUDIJA ORIE: Ovo mi daje orijentaciju. Kažete da sam tamo dobio odgovor. Nadam se da ćete shvatiti da ne pamtim svaku pojedinačnu stranicu transkripta, ali ću to pogledati. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude. Ja sam zahvalan Pretresnom veću na tom pitanju.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Upravo smo pogledali dva dokumenta iz Ministarstva unutrašnjih poslova, od čoveka koji je bio zadužen za policiju, za vojnu policiju. A sada ćemo da pogledamo dokument, to je dokazni predmet Odbrane broj D49, od tog istog čoveka, Joška Morića, svim policijskim upravama. Pretresno veće je čulo ranije svedočenje o tome, generale Forand. Vidimo ovde Zadar i Knin, a Pretresno veće je upoznato sa onim šta to znači od svedoka Ellebyja.

ADVOKAT KAY: Molim vas 2. stranicu verzije na engleskom jeziku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Izveštaji iz policijskih stanica i policijskih uprava govore o paljenju kuća, oduzimanju imovine, učinjeno od strane ... uglavnom su počinioci bili pojedinci koji su nosili uniforme Hrvatske vojske. Postavlja se pitanje o tome da li jesu ili ne. Onda vidimo jedno naređenje.

ADVOKAT KAY: Molim vas da nam predočite sledeću stranicu i na engleskom i na hrvatskom.

ADVOKAT KAY – PITANJE: "Načelnici policijskih uprava i komandanti bataljona vojne policije upoznati su sa tim problemima i zatraženo je da se to zaustavi." Složit ćete se, da su neki koraci preduzeti, da li je to tačno, generale Forand?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Na tom sastanku između vojne policije i civilne policije, prisutni moraju da budu obavešteni o odluci da slučajevi paljenja kuća i oduzimanja imovine neće biti operativno ispitivani. To je pitanje kojim će se baviti sud. Ali, mora prestati ova vrsta, da tako kažem, "ponašanja" već danas. Onda se navodi niz relevantnih mera koje treba preduzeti za zaustavljanje kriminala. Da li je to nešto što ste znali da je, zapravo, bilo u rukama hrvatske Vlade?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, neću zalaziti dalje u ovaj problem.

SUDIJA ORIE: Samo jedno opšte pitanje: da li vam je bilo poznato da je izdato neko slično interno uputstvo, naređenje, održan sastanak, i tako dalje, kako bi se bavili pitanjem počinjenih zločina?

SVEDOK FORAND: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kada je reč o Hrvatskoj vojsci, da li vam je, takođe, bilo poznato da su načelnik štaba, general Červenko i takođe general Gotovina izdali niz naređenja u Vojnoj oblasti Split... kojima se naređuje da se ne čine zločini?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

SUDIJA ORIE: Postoji greška ovde u transkriptu, tamo gde piše "general Čermak" treba da stoji "general Červenko" kao načelnik štaba.

TUŽILAC TIEGER: I samo jedno pitanje da se izbegnu propusti, samo da razjasnimo zapisnik. Način na koji je formulisano pitanje, gde se kaže "Da li ste, takođe, znali" nastoji da sugeriše da...

SUDIJA ORIE: Molim vas, možete li da ponovo postavite pitanje, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1D49 od 6. avgusta. Ovo je iz hrvatskog Ministarstva odbrane, iz Glavnog štaba. To je dokument od načelnika Glavnog štaba, generala Červenka. Pretpostavljam da ste znali da je to bila njegova funkcija, generale Forand, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne mogu da kažem da se sećam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste uopšte znali koji je bio položaj generala Červenka u strukturi Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Ovo je naređenje koji se tiče vas u mnogim aspektima, izdato 6. avgusta u 9.00 časova. Paragrafi 1 i 2 nas ne zanimaju. U 3. paragrafu se kaže: "Ponovo upozoravam sve podređene komandante i naređujem korektan odnos prema pripadnicima UNCRO-a i ostalim zaposlenim u Ujedinjenim nacijama, čije živote i imovinu ne treba izlagati bilo kakvoj opasnosti." I dalje stoji: "Komandanti Vojne oblasti", "ZP" znači Vojna oblast/Zborna područje "...i drugi biće lično meni odgovorni za sprovođenje ovog naređenja i sastavljanje izveštaja..." Da li ste znali da je, u stvari, načelnik štaba izdao naređenje koje se odnosi na zaštitu UNCRO-a... odnosno, vas i vaše imovine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da se ovo uvrsti u spis, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će postati dokazni predmet Odbrane broj D322.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D322 uvršten je u spis.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1958.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je takođe naređenje generala Červenka od 6. avgusta komandantima vojnih oblasti: "Na osnovu informacija sa područja koje je oslobodila Hrvatska vojska, a u cilju sprečavanja krađe imovine i nedisciplinovanog ponašanja, naređujem". Paragraf 1: "Nakon ulaska vojske na oslobođena područja sprečiti nedisciplinovano ponašanje." Paragraf 2: "Energično sprečiti krađu imovine i ratnog plena; protiv počinitelaca nedisciplinovanog ponašanja preduzeti energične mere." Konkretno, ovo ovde se odnosi na pripadnike Hrvatske vojske. Da li vam je bilo poznato da su izdata naređenja poput ovog?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, može li ovaj dokument da se uvrsti u spis?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će postati dokazni predmet Odbrane broj D323.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D323 uvršten je u spis.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1003.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je poslednje naređenje koje ćemo da pogledamo kao primer, generale Forand. Datum je 7. avgust. Upućeno je komandantima vojnih oblasti. U naređenju se navode razni detalji. Naređenje je izdao general Červenko iz Glavnog štaba. Ako odemo na 2. stranicu i pogledamo 6. paragraf, videćemo da tu se kaže: "Preduzeti sve neophodne mere i maksimalno se angažovati na implementaciji vojno-disciplinskog ponašanja, održavanje reda u zoni odgovornosti, sprečavanje paljenja, pljačkanja i svih ostalih nezakonitih radnji." Opet, isti oblik naređenja koje se odnosi na red i disciplinu trupa. Da li vam je to bilo poznato?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Da li je bilo ikakvih razgovora između vas i vašeg štaba u Zagrebu, u pogledu mera koje se preduzimaju i diskusija na tom nivou Glavnog štaba u odnosu na vaše prigovore u vezi sa disciplinom vojnika?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY: Opet, ako možemo... shvatam da mi ponestaje vremena, časni Sude, ali želeo bih da sada pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj... I molim vas, da li može prethodni dokument da se uvrsti u spis?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će postati dokazni predmet Odbrane broj D324.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D324 uvršten je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sledeći dokument je od 10. avgusta 1995. godine. To je iz komande Vojne oblasti Split, istureno komandno mesto Zadar, Operativna grupa Šibenik, od 10. avgusta. Naređenje se odnosi na usklađivanje vojnih disciplinskih mera, a to je u skladu sa naređenjem komandanta Vojne oblasti Split, zbog informacija sa oslobođenih područja, analiza istih informacija, gde, se između ostalog, kaže: "...u cilju sprečavanja krađe imovine, nedisciplinovanog ponašanja i kako bi se sačuvali ljudski životi" naređeno je sledeće. Ne treba da gledate prvi paragraf, ali ako pogledate drugi paragraf, tu se kaže: "Preduzeti sve neophodne mere i maksimalno se angažovati u sprovođenju vojno-disciplinskog ponašanja i održavanja reda u zoni odgovornosti i sprečavanju paljevina i svih ostalih nezakonitih radnji. Preduzeti odlučne mere protiv bilo koga ko se ponaša nedisciplinovano." Paragraf 4: "Naređenje stupa na snagu odmah... a komandanti direktno podređenih jedinica biće odgovorni za implementaciju." Tu se navode te jedinice. Naređenje je potpisao komandant Vukić. A na 3. stranici se navode ostale jedinice. Znači, to je bilo 10. avgusta u vreme kada ste se vi žalili, generale Forand. A da li ste vi znali, u stvari, da su komandanti jedinica izdavali naređenja kako bi se sprečili zločini i akti nedisciplinovanog ponašanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li vas je bilo ko upoznao sa merama koje su preduzimate...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne...

ADVOKAT KAY – PITANJE: ...u okviru hrvatskih oružanih snaga i o naređenjima koja su izdata kako bi se sprečilo vršenje krivičnih dela i ostalih nezakonitih akata?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, da se ja sećam, gospodine.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, sada je 10.30 časova, znam da sam pri kraju vremena koje mi je dodeljeno.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, vi ste se, očigledno, dogovorili sa ostalim zastupnicima?

ADVOKAT KAY: Da, imamo dogovor. Tu su dalja naređenja, unutar ovog niza vojnih mera, koja su relevantna za ovo pitanje, časni Sude, koja su relevantna za stanje svesti ovog svedoka i izjava koje je dao.

SUDIJA ORIE: Da. Pored tipa dokumenata koji su vam pokazani u poslednjih pet minuta, da li ste upoznati sa postojanjem bilo kakvih drugih, ako mogu da kažem, internih dokumenata unutar hrvatske strukture o onim pitanjima kojim su se bavili u ovim dokumentima?

SVEDOK FORAND: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Tieger pretpostavljam, ako gospodin Kay želi da uvrsti takve dokumente preko same Odbrane, prvo moramo da čujemo od vas da li postoji bilo

kakav prigovor na to, prvo, kao stvar principa, a onda, naravno, kao drugo, vezano za svaki pojedinačni dokument?

TUŽILAC TIEGER: Naravno, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam, isto tako, da biste, kao stvar principa, želeli da ih pogledate?

TUŽILAC TIEGER: Da, svakako, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, to su sve dokumenti Tužilaštva sa spiska po Pravilu 65ter.

SUDIJA ORIE: Pa, činjenica da su oni dobijeni iz Tužilaštva samo po sebi im ne daje veliku težinu. Jedina stvar, naravno, jeste da bi Tužilaštvo trebalo da bude svesno postojanja ovih dokumenata.

ADVOKAT KAY: Da. To jest, da se koriste u suđenju, koliko sam shvatio iz...

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Tako da se smanji rizik od...

TUŽILAC TIEGER: Upravo. Mislim, niko ne kaže da će biti problema. Samo sam želeo da vidim o čemu se radi.

SUDIJA ORIE: To je u redu. Zatim, gospodine Kay, imamo slično nerešeno pitanje u paketu koji ste ranije prikazali.

ADVOKAT KAY: Tako je.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće želi da čuje kakvo je gledište Tužilaštva. Ja sam već dao kratak komentar, gospodine Kay, da nisu svi ovi dokumenti prevedeni, dakle, ako želite da imate kompletan set, mislim da bi svaki dokument trebalo da bude preveden barem najmanje na jedan od službenih jezika, jer su svi u originalu izrađeni na BHS-u, koji su tu, ali ne možemo da radimo bez prevoda.

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nisu svi prevedeni. Mnogi od njih jesu, ali nisu svi.

ADVOKAT KAY: Oni su, očigledno, učitani. Tužilaštvo je uzelo u obzir smernice Pretresnog veća o tome kako da se rukuje datotekom.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: Oni su učítani, a mi pretpostavljamo ukoliko su učítani, da će i prevod biti sada u sistemu. Ako ne, to su stvari koje mogu da se vrate...

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KAY: ...u prevodilačko odeljenje.

SUDIJA ORIE: Problem je što Pretresno veće nema pristup učitanim dokumentima ukoliko oni nisu objavljeni. Mi imamo drugu vrstu pristupa kada ih stavite na čekanje ili da budu ponuđeni i primljeni u spis. Mi u stvari nemamo pristup vašoj seriji dokumenata koji su na čekanju.

ADVOKAT KAY: Vi ste imali sreće, časni Sude, to je sve što mogu da kažem.

SUDIJA ORIE: Ja obično mogu da nađem svoj put kroz elektronski sistem.

ADVOKAT KAY: Poslednji dokument, časni Sude... Žao mi je ako sam prešao granicu, časni Sude. Nisam želeo da budem nepristojan. Samo sam želeo da to bude uvršteno u spis, kako ne bih izgubio svoj dokument.

SUDIJA ORIE: Da, gospodine Tieger, to je onaj poslednj primerak?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će postati dokazni predmet Odbrane broj D325.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D325 uvršten je u spis. Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Forand, sada ćemo napraviti pauzu do 11.00 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Vidim da ste ustali. Da li mogu da pretpostavim da ste vi sledeći koji će unakrsno ispitivati gospodina Foranda.

ADVOKAT KEHOE: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Forand, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Kehoe. On je branilac gospodina Gotovine.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dobro jutro, generale.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Dobro jutro.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Želeo bih da prođemo kroz neka pitanja u vašoj izjavi, počevši od izjave iz 1996. godine i proći ćemo kroz neka pitanja zajedno.

ADVOKAT KEHOE: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P330.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Zatim, želim da razgovaram sa vama o nekim od predmeta koji su bili u vašoj usmenoj izjavi koju ste dali Kanadskim oružanim snagama.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, možda je korisno da preko poslužitelja dam jedan štampani primerak svedoku.

SUDIJA ORIE: Gospodine poslužitelju.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, imam primerak i za Pretresno veće, kao i za Tužilaštvo.

SUDIJA ORIE: Izjave?

ADVOKAT KEHOE: Da, izjave. Kao i onih dokumenata koji treba da se uvedu u spis, a koji mogu da se uporede sa ova dva koja su u sistemu elektronske sudnice. To je dokument koji nosi oznaku 1D28-0151. Dakle, svedok je dobio dokazne predmete Tužilaštva P330 i P401, a verzija sa crvenim linijama je dokument koji nosi oznaku 1D28-0151. Mogu li da nastavim, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Da, možete.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ako bismo mogli samo nakratko da pogledamo vašu izjavu iz 1996. godine, a to je dokazni predmet Tužilaštva broj P130 i da pogledamo 3. stranicu gde vi kažete: "Prelazim na hrvatsku ofanzivu, zvanu *Operacija Oluja*." Ako pogledamo vašu izjavu, dokazni predmet Tužilaštva broj P401 koja predstavlja vašu *DEM* prezentaciju i ako pogledamo 18. stranicu, videćete, generale, da je tekst koji počinje na vrhu skoro identičan ili je sasvim identičan, ili nije?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada je... odnosno, ova prezentacija, *DEM* prezentacija održana je 24. juna, a razgovor, koji je dokazni predmet Tužilaštva broj u P330 održan je 19. i 20. avgusta 1996. godine. Da li su oni... vi ste to dali istražitelju, gospodinu Robertssonu, a on je napisao ovo, zapravo, nakon prezentacije, zar ne? Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ako se dobro sećam kako je to bilo, ja sam napisao tu prezentaciju, i kada je taj čovek došao da me ispita, ja sam koristio tu prezentaciju kako bih odgovarao na postavljena pitanja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A ako ste se služili tim dokumentom, čak i u prvoj rečenici paragrafa, vidi se da su to gotovo iste reči, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ja bih da pogledam da vidim da li je to sve isto, ali je bilo zasnovano na mom izlaganju, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajde da to onda pogledamo. Ta stranica koju smo gledali, dakle, prvu stranicu od 18 stranica... hajde da počnemo sa dokaznim predmetom Tužilaštva broj P330. Kažete u prvoj rečenici drugog paragrafa sledeće: "Prvo je postojala jedna psihološki orkestrirana kampanja kretanja vojske i opreme hrvatskih snaga..." Da li to vidite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U vašoj prezentaciji... tu je ostatak rečenice koji je obrisano? Da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A u vašoj prezentaciji stoji: "Prvo, postojala je jedna psihološki orkestrirana kampanja pokretima vojske i opreme hrvatskih snaga, sa kalkulacijom da se drži Vojska Republike Srpske Krajine u neizvesnosti i da se dovede u zabludu u pogledu njihovih namera." A sada poslednji deo...

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, časni Sude, piše "budućih namera".

ADVOKAT KEHOE: Oprostite, da, "budućih namera".

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, poslednji deo je izbrisan iz vaše izjave. Kada ste pisali svoju *DEM* prezentaciju, da li ste imali nameru da ta rečenica bude usmerena na psihološku kampanju protiv Vojske Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislite na ovu poslednju rečenicu - da ih dovede u zabludu u pogledu budućih namera?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi kažete u P401, što je vaša *DEM* prezentacija: "... sa kalkulacijom da se drži Vojska Republike Srpske Krajine u neizvesnosti i da se dovede u zabludu u pogledu njihovih budućih namera."

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, vi govorite o psihološkoj kampanji u svojoj izjavi; govorili ste o psihološkoj kampanji da bi se Vojska Republike Srpske Krajine držala u neizvesnosti i da bude dovedena u zabludu u pogledu budućih nemera, zar ne?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE: Kako bi bilo lakše u pogledu reference, časni Sude, možemo ići napred i nazad, ali ako možemo da stavimo na ekran dokument koji nosi oznaku 1D280-151. Časni Sude, to je izjava i uzeo sam slobodu da prođem kroz deo gde je crvena linija, tako da bude jednostavnije za pronalaženje reference.

SUDIJA ORIE: To je svakako od pomoći za upoređivanje.

ADVOKAT KEHOE: Iskreno, časni Sude, ponekad je to teže, tako da smo ovo uradili baš zbog toga. Možemo li da pogledamo sledeću stranicu. Takođe želim da napomenem, časni Sude, da dokazni predmet Tužilaštva broj P401 nije u potpunosti preveden jer nešto od toga nije, naravno, bio... deo dokaznog predmeta Tužilaštva broj P330, jer se bavio nekim drugim stvarima.

SUDIJA ORIE: Sada je ovo drugi put. Prvi put sam se uzdržao od komentarisanja, ali kada ste rekli "To je izbrisano iz vaše izjave," to se ne pojavljuje u izjavi.

ADVOKAT KEHOE: To se ne pojavljuje u izjavi.

SUDIJA ORIE: Da. I to je takođe ovde, a vi sada kažete, jer naravno to nije bio deo dokaznog predmeta Tužilaštva broj P330. A svedok je objasnio da je dokazni predmet Tužilaštva broj P330 nastao čestim osvrtom na njegovu prezentaciju, ali ne i da je deo nje, a ne da... Molim vas da nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da sada pogledamo dole niže, tamo gde se kaže "treće", i pogledamo kraj tog paragrafa.

ADVOKAT KEHOE: Ako bismo mogli da pređemo na sledeću stranicu gde je crvena linija.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, u vašoj izjavi Tužilaštvu, se kaže: "Čak i nakon pada Grahova, u Kninu se posao odvijao kao i obično, sa nekoliko vojnika koji su bili tu zbog zamene ljudstva ili popunjavanja kasarne ljudstvom. Ljudi su se odmarali po kafanama ili se kupovalo na ulicama, nismo videli nikakve odbrambene položaje da se podižu, nikakvi položaji za blokiranje nisu bili podignuti ... vrlo čudna reakcija kad se ima na umu ukupna situacija. "

ADVOKAT KEHOE: A da sada pogledamo jedan odlomak iz dokaznog predmeta Tužilaštva broj P401.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P401, to je paragraf 19, kažete: "Čak i nakon pada Grahova, posao se odvijao kao i obično, vojnici su se odmarali po kafanama ili se kupovalo na ulicama." U vašoj izjavi za *DEM* samo nema prideva "nekoliko". Da li vidite to, gospodine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Isto tako, u izjavi za Tužilaštvo, nakon što ste rekli da je bilo nekoliko vojnika, tu je ubačeno: "...koji su tu zbog zamene ljudstva ili popunjavanja kasarne ljudstvom." Dakle, takvog opisa nema u izjavi za Tužilaštvo. Vi samo kažete da je bilo vojnika u gradu, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to je ono što je tamo napisano, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A vi, gospodine, kad ste videli te vojnike, stvarno niste imali ideju šta su oni radili, da li su bili tamo stacionirani, ili su dolazili ili odlazili. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. To je istina, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo čekam da omogućimo prevodiocima da završe prevod, generale. Sada, ako možemo da pogledamo vašu izjavu koju ste dali za *DEM*, rekli ste: "Mi smo videli samo mali..."

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Oprostite, to nije izjava.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da, to je prezentacija.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je velika razlika, po mom mišljenju; a za njih je to bio dnevni izvršni sastanak. Tamo je bio načelnik štaba odbrane i oficiri sa tri zvezdice u oružanim snagama, ali nikad nisam dao... iako je najavljeno, nikada nisam održao prezentaciju na dnevnom sastanku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu, gospodine. Dakle, ovo je samo nešto što ste napisali, ali nikada niste prezentirali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne na dnevnom sastanku štaba. Ali sam prezentirao, možda tri, četiri puta nekim pripadnicima vojske koji su bili sa mnom u Hrvatskoj. Ali nakon toga, ja sam prolazio po celoj zemlji, ali nije bilo prezentirano na dnevnom sastanku štaba.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hvala na objašnjenju, generale. Da se onda vratimo na to i da dođemo do sledeće rečenice. Vi tu kažete: "Videli smo samo malo povećanje vojnog saobraćaja prema granici." To nije u vašoj izjavi iz 1993. godine koju ste dali Tužilaštvu... izvinjavam se, iz 1996. godine. Da li je to tačno da ste vi zapravo videli povećanje vojnog prometa prema granici?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kako je ova prezentacija nastajala, ja sam to, očigledno, radio tokom niza meseci i radio sam to na osnovu informacija koje sam imao u to vreme. A kada kažem da nije bilo povećanja vojnog saobraćaja, to se odnosi u tom slučaju na Strmicu, koja je bila blizu granice Bosne i Hercegovine, a nedaleko od Bosanskog Grahova. Dobio sam izveštaj sa kenijskog posmatračkog mesta u kom je

rečeno je da oni nisu videli nikakvo povećanje vojnog prometa, i to sam onda ovde naveo u ovoj rečenici.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da oni nisu videli povećanje vojnog saobraćaja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da pogledamo to. Vi ste znali da je u leto 1995. godine, Hrvatska vojska uspešno zauzela... da je krajem jula 1995. godine Hrvatska vojska uspešno zauzela Grahovo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A da li ste znali da je Hrvatska vojska... izvinite, da je Vojska Republike Srpske Krajine pokretala trupe i snabdevanje do područja Strmice, kako bi se suprotstavila napredovanju Hrvatske vojske?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Odbrane broj D222.

ADVOKAT KEHOE: Za koji trenutak ćemo se vratiti na onu crvenu liniju, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, ovo je karta kretanja između Knina i Strmice i do područja Grahova. Da li vam je poznata ova ruta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ruta mi je poznata ali ne i ova karta.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam. A vama nije poznato da su trupe koristile ovu rutu za snabdevanje trupa kako bi pojačale snagu Vojske Republike Srpske Krajine na frontu između Strmice i Grahova?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine. U izveštaju koji sam imao bilo je da se Vojska Republike Srpske Krajine kreće iz Knina prema Bihaću.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Prema Bihaću?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Odbrane broj D223. Generale, ovo je pismo koje je general Mrkšić poslao generalu Janvieru u Zagreb u kom se protestuje zbog granatiranja puta Drvar – Grahovo – Knin i kaže se da to dovodi u opasnost transport humanitarne pomoći. Da li ste primili to pismo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste primili bilo kakve informacije iz Zagreba u kojima se Vojska Republike Srpske Krajine žali na granatiranje koje vrši Hrvatska vojska u području Strmice?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da je bilo šta stiglo iz Zagreba, ali bilo je nekih izveštaja o situaciji da je došlo do razmene vatre između Vojske Republike Srpske Krajine i Hrvatskog vijeća obrane u tom konkretnom području u tom vremenskom okviru.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo pravim pauzu između pitanja i odgovora. Da li ste razgovarali sa pripadnicima Vojske Republike Srpske Krajine o granatiranju od strane Hrvatskog vijeća obrane... izvinjavam se, o granatiranju Hrvatske vojske oko područja Strmice?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se toga, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vas pitam sledeće: gospodin Jeff Hill ili kapetan Hill bio je vaš načelnik vojne policije ili na čelu vojne policije. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: On je bio pod mojom operativnom kontrolom, što znači da sam mogao da mu dam neke specifične zadatke, ali on je bio pod operativnom komandom UNCRO-a. A on je sa svojim ljudima bio smešten u okviru našeg štaba, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, u drugoj polovini jula, gospodin Hill je rekao da je on otišao u područje Strmice, i na stranici 3.812, u 21. redu on kaže, odnosno, postavljeno mu je pitanje: "Da li su te linije fronta na koje ste naleteli bile linije fronta Vojske Republike Srpske Krajine?" Odgovor: "Da." Pitanje: "Oni su sada imali tenkove T-80 i T-84. Dozvolite da samo zastanemo ovde. Ovi tenkovi T-80 i T-84, to su, u stvari, modernije verzije bivših tenkova Jugoslovenske narodne armije, zar ne?" Odgovor: "To je naziv za tenkove JNA. Međutim, T-80, na primer, je poznat kao T-72, što je NATO-ov naziv, to je ruski tenk i to jedan od boljih; a T-84 je oklopni transporter JNA, koji je zapravo BMP-2, a to je NATO-ov naziv za ruske oklopne transportere." I zatim govori o tome da je video dosta čaura na putu, na stranici 3.814. Pitanje: "Dakle, kada kažete da ste приметili da je puno čaura na putevima, šta ste mislili, kapetane?" Odgovor: "Put je bio prekriven topovskim čaurama od njihovih topova i njihovih oklopnih transportera. Mi smo, zapravo, vozili preko čaura." Zatim na istoj stranici, broj 3.814 pitanje glasi: "Dakle, da li su te topovske čaure dolazile od oklopnih transportera Vojske Republike Srpske Krajine?" Odgovor: "Da." Idemo dalje. Dakle, da li je kapetan Hill, kada se vratio, vas informisao o tome da je, u stvari, bilo vojnog oruđa u tom području, koje je otvaralo vatru na linije HVO-a?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da me je kapetan Hill informisao, ali kao što sam već napomenuo, nama je bilo poznato da je došlo do razmene vatre u tom području.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, vi ste rekli da...

ADVOKAT KEHOE: Jedan trenutak, molim vas.

(Odbrana se savetuje)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo usput da napomenem, rekli ste nam da ste imali određenu kontrolu nad vojnom policijom, i napravili ste razliku između operativne komande i operativne kontrole. Možete li da nam objasnite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Operativna kontrola znači da ja mogu da mu izdajem neke zadatke, znate, koje može za mene da izvrši, kao što su recimo, određene istrage ili neke vrste konkretnih zadataka. Ali on je bio pod komandom UNCRO-a koji mu je izdavao direktna naređenja, plus administrativnu podršku i sve ostalo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, u drugoj polovini jula, vi ste kapetanu Berikoffu izdali zadatak da ode do područja Strmice, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se. Sećam se da sam ja lično išao jednom, jer sam želeo da se uverim da je kenijaska osmatračnica povećala nivo svoje bezbednosti, jer sam izdao nalog svim svojim ljudima da ako ikad dođe do napada od strane Hrvata, da ostanu na svojim osmatračnicama, i želeo sam da povećaju svoju bezbednost.

ADVOKAT KEHOE: Pa, ako možemo da pogledamo dokument koji nosi oznaku 1D28-0019, to je izvod iz dnevnika kapetana Berikoffa.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Na vrhu stranica 30 i 31, dan je 30 juli, nedelja, kaže se: "7.00 časova drugog dana: nije sigurno šta će se desiti danas. Sinoć je bilo mirno. Zadatak je da se ode i provede noć u Strmici sa Kenijcima. Vrlo zanimljivo. Video sve vrste razne opreme tamo na putu: BMP-e, ruske tenkove, topove M-12, protivtenkovski top, zatim tenkove M-84, i sve ostalo. Granatiranje je počelo u 18.30 časova i nastavilo se sat i po. Dva tenka M-84 prešli granicu Bosne i Hercegovine otprilike u 19.00 časova, a onda se jedan vratio par sati kasnije. Mnogi vojnici Vojske Republike Srpske Krajine nalaze se oko područja." Zatim beleška od 31. jula: "Prešao preko prelaza u 6.30 časova. Vratio se u štab Sektora Jug, raportirao generalu." Da li se sećate toga, generale?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ne sećate se da ste poslali kapetana Berikoffa tamo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je slanje kapetana Berikoffa tamo gore bilo zato što niste imali poverenja u Kenijski bataljon?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ja ne bih rekao da nisam ili jesam imao poverenje, već se radilo o tome da je samo trebalo da imam neke dopunske informacije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste se konačno pismom obratili generalu Gotovini u ovom...

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da predočimo dokazni predmet Tužilaštva broj P336.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je pismo koje ste vi uputili generalu Gotovini, 31. jula 1995. godine. Bez čitanja ovog pisma u celini, vi ste obavestili generala Gotovinu da ste znali za postojanje vaših elemenata Ujedinjenih nacija u Strmici. Ali u ovom pismu, vi ništa ne govorite o civilima, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine, jer smo govorili samo o mojim posmatračkim punktovima Ujedinjenih nacija.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam. Međutim, kada pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P333, tu u 4. paragrafu kažete: "Krajem 4. jula ..." Ovo je vaša izjava iz 2008. godine, gde, znači, kažete: "Krajem jula 1995. godine, grad Strmica je došao pod udar artiljerijske vatre sa položaja HV/HVO u području Bosanskog Grahova. Pored civila, u tom području nalazilo se posmatračko mesto Kenijskog bataljona u blizini granice kod Strmice". Dakle, upravo smo videli u dokaznom predmetu Tužilaštva broj na P336 da se nigde ne pominju civili u vašem pismu generalu Gotovini.

ADVOKAT KEHOE: A ako sada pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P337, i pogledamo 3. stranicu dokumenta ... odnosno 4. stranicu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U paragrafu pod razno, ako možemo da pređemo na sledeću stranicu, tu se govori...

ADVOKAT KEHOE: Ako na trenutak ostanemo na dnu te stranice.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Možete da pogledate na dnu...

ADVOKAT KEHOE: Vratite se na prethodnu stranicu, molim vas, samo na momenat, izvinjavam se...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, na dnu 3. paragrafa kaže se: "SLO, Sektor Jug posetio područje Strmica". Ovo ima veze sa posetom pukovnika Tymchuka Strmici. I ako pogledamo sledeću stranicu, negde na polovini prvog paragrafa on kaže: "Za najviše 70 minuta koje sam proveo u tom području, mogao se čuti zvuk artiljerije više projektila sa hrvatske strane koji su padali na otprilike kilometar razdaljine. Nije bilo dokaza da je bilo civila u Strmici." Generale, da li znate kada su civili koji su pre toga bili u Strmici, napustili Strmicu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U narednih nekoliko dana vi ste redovno primali izveštaje o situaciji da je u području Strmice bilo stalne razmene vatre između Vojske Republike Srpske Krajine i Hrvatske vojske, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, čini mi se da se toga sećam. Mislim da to može da se vidi i iz ovih izveštaja o situaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U ovom vremenskom periodu, da li ste vi bili u kontaktu sa snagama Vojske Republike Srpske Krajine u Kninu, dakle, krajem jula?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Lično se toga ne sećam. Moguće je da je neko od mog osoblja bio. Ne sećam se da sam ja bio u kontaktu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li može da se kaže da je pukovnik Tymchuk bio sa njima u kontaktu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ili pukovnik Tymchuk ili pukovnik Leslie, koji je bio moj načelnik štaba u to vreme.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam je bilo ko od njih dvojice, pukovnik Tymchuk ili pukovnik Leslie rekao da je imao razgovore sa Vojskom Republike Srpske Krajine i da je iz tih razgovora saznao da oni planiraju ofanzivu pod nazivom *Dinara 95* protiv HVO-a, kako bi ponovo zauzeli Grahovo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dajte da vidimo da li bi ovo moglo da vam osveži sećanje.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D161, stranicu 3.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I znam da ovaj dokument niste videli, generale. Samo vas pitam da li vam ovo osvežava pamćenje. Mislim da niste videli. Ovo je načelnik logistike Vojske Republike Srpske Krajine.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo sada da pogledamo odlomak od 30. jula 1995. godine, otprilike na tri četvrtine pri dnu stranice.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada ćemo da pročitamo šta se kaže za 30. juli 1995. godine: "Ja sam učestvovao u izradi planova za napad u operaciji *Dinara 95*. Takođe, bilo je planirano 220 vojnika za ovu operaciju uz pomoć ratnog vazduhoplovstva i jedinica 7.korpusa, 15. korpusa i Specijalnih jedinica korpusa. Cilj ove operacije bio je da se oslobodi Grahovo u koordinaciji sa VRS". VRS je vojska bosanskih Srba.

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam ovo pomaže da se priselite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine. Ovo nikad nisam video.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, sada se ponovo vraćamo na vašu izjavu.

ADVOKAT KEHOE: I da se vratimo na onu crvenu liniju, to je dokument koji nosi oznaku 1D28-0151.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ako se vratimo na vašu izjavu koju ste dali kancelariji Tužilaštva, kao i na vašu *DEM* prezentaciju, u poslednjoj rečenici vaše izjave Tužilaštvu kažete da niste videli da su izgrađeni odbrambeni položaji. U vašoj izjavi... izvinjavam se, u vašoj prezentaciji, u vašoj *DEM* prezentaciji kažete: "Videli smo samo da se malo povećao vojni saobraćaj prema granici, nismo videli nove izgrađene odbrambene položaje." Da vas pitam sledeće: dok ste vi bili tamo, da li je bilo odbrambenih položaja koje ste vi mogli da uočite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja lično ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A da li su članovi vašeg osoblja videli, kada su putovali kroz to područje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kada sam bio obavešten... kada sam stigao u Sektor Jug, bio sam obavešten da je bilo određenih odbrambenih položaja koji su bili na tom mestu, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I da li je te položaje podigla Vojska Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U ovoj konkretnoj prezentaciji, u kojoj se pojavljuje reč "novi", ta reč je izbrisana iz vaše izjave?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Mislim da bi to trebalo da se geografski u pitanju konkretizuje gde su bili i kakvi su bili ti odbrambeni položaji.

SUDIJA ORIE: Da. Vi naravno možete tim da se bavite u dodatnom ispitivanju. Ali ako stvarno postoji opasnost da dođe do zabune ili mešanja tih položaja, onda vas pozivamo, gospodine Kehoe, da izbegnete da do toga dođe.

ADVOKAT KEHOE: U redu, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako možemo... ako možemo da pređemo na četvrti paragraf u vašoj prvoj izjavi, vi tu kažete: "Četvrto, na strani Republike Srpske Krajine, vojska nastavlja sa čvrstom linijom koju su zauzeli prema pregovorima, i Vojska Republike Srpske Krajine pruža podršku bosanskim Srbima u ofanzivi na Bihać iz Sektora Sever, gde besmislene akcije mogu samo doprineti osećaju beznađa u Krajini." Sledeća rečenica glasi: "Ove akcije, takođe, idu na ruku Hrvatima dajući im argument za vojnu opciju koju su, na neki način, po mom mišljenju, predsednik Tuđman i njegovi generali želeli..." Da sada skrenemo našu pažnju na vašu prezentaciju i da se fokusiramo na poslednju rečenicu: "Ove aktivnosti su, takođe, išle na ruku Hrvatima dajući im validan argument za vojnu opciju. Do danas je teško shvatiti obrazloženje od strane onih koji su naredili te akcije, a nisu preduzeli odgovarajuće mere kao odgovor na pretnju koja se razvijala. Mora da su u pitanju neki nepoznati faktori ili nagodbe." Vaša prezentacija u

to vreme, u junu 1996. godine, opisivala je *Operaciju Oluja*, ili početak *Operacije Oluja*, uz premisu da je postojao validan argument. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što tu piše, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A to ste vi napisali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine, ali to je bilo na osnovu mog tumačenja. Znače, želim da bude jasno da kada sam pravio prezentaciju, ona je bila bazirana na onome što sam ja video i onom što je bilo moje tumačenje onoga što se desilo, a nije bilo utemeljeno na potpunom i celovitom dokazu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razumem. Hajde da nastavimo.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Uzgred budi rečeno, generale, gledajući dokazni predmet Tužilaštva broj P330, ko je ovo otkučao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Molim?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ova izjava koja je data Tužilaštvu... koju ste potpisali kancelariji tužioca, ko je ovo otkučao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajde da nastavim, i idemo na paragraf koji počinje na dnu, "Iskreno verujem", i nastavlja se na sledećoj stranici. Tu primećujete: "Iskreno verujem da je uoči rata, Krajina bila psihološki poražena. Nisam zagovornik određene propagande po kojoj je Hrvatska vojska bila moćna profesionalna snaga." Počev od toga, generale, vi znate da je to bila vojska koja je tek počela da se razvija, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I bila je formirana približno godinu dana ili tako negde, pre *Operacije Oluja*?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: "Većina njihovih napada nije bila koordinirana i nije nigde vodila, nije bilo očigledno da su ovladali taktikama interakcije borbenih snaga. Upotreba artiljerije bila je odlična kada su je koristili protiv vojnih ciljeva". Da se ovde zaustavimo.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da se vratimo na dokazni predmet Tužilaštva broj P401.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A na stranici 20 od 45 stranica, u gornjem paragrafu, rečenica koju imamo u gornjem paragrafu glasi: "Upotreba artiljerije je bila odlična, ali koordinacija između artiljerije, tenkova i pešadije nije bila jasna". Dakle, ono što se nalazi u izjavi datoj Tužilaštvu nije uključeno u vašu prezentaciju, a to je sledeće:

"Njihova upotreba artiljerije bila je odlična kada se koristila protiv vojnih ciljeva, ali artiljerija je bila u velikoj meri korišćena protiv sela i gradova, poput Knina, a ne protiv ciljeva u zoni razdvajanja. Ovo granatiranje stvorilo je masovnu paniku među stanovništvom i primoralo ga na odlazak." Dakle, vidimo, prvo, da je opis u vašoj prezentaciji, onako kako ste tamo napisali, trebalo da bude kompliment preciznosti artiljerijske vatre HVO-a, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nisam siguran da je trebalo da bude kompliment, ali to je način na koji sam napisao tamo. Ali mislim da sam objasnio malo kasnije, znate, gde je došlo do granatiranja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, dovoljno je reći da ste приметili da je bila odlična upotreba?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I vi... idemo na sledeću rečenicu, koju vi ne uključujete u vašu prezentaciju, gde kažete: "Granatiranje je stvorilo masovnu paniku među stanovništvom i primoralo ga da pobjegne". To je na vrhu 20. stranice vaše prezentacije?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Ali kasnije sam napisao o tome zašto Srbi nisu granatirali hrvatske gradove, kao što je Hrvatska vojska to uradila njima. Mislim, to što imate ovde u mojoj izjavi, ja sam, u stvari, veoma kondenzovao ono što je u mojoj prezentaciji. Mislim da morate da pročete kroz celu prezentaciju ako želite da vidite o kakvoj je vrsti odnosa reč.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To ćemo i da uradimo.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajde da nastavimo. Ono što je takođe izostavljeno, ostaćemo na vašoj prezentaciji, vi kažete u paragrafu koji počinje rečima: "Međutim, moramo da priznamo da su Hrvati imali ogromne strateške uspehe i da su njihove male snage specijalnih jedinica uspešno ostvarile specijalne misije". Dakle, ta konkretna rečenica nije uključena u izjavu koja je data Tužilaštvu. Sada, da li vi smatrate da je to pohvalna izjava Hrvatskoj vojsci?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste vi doneli odluku da to ne uključite u izjavu koju ste dali Tužilaštvu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se. Ne mislim da sam namerno ispustio određene stvari koje sam napisao u svojoj prezentaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, kada ste dali ovu izjavu gospodinu Robertssonu, da li je on to prekucao i vratio vam da potpišete [u transkriptu piše greškom "ostavka"]?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajde da nastavim. Nakon što ste primetili da Hrvati nemaju profesionalnu vojsku, to je jedna opšta rečenica, kažete u vašoj izjavi Tužilaštvu sledeće: "Ja verujem da Hrvati nemaju profesionalnu vojsku, ili da su razvili sposobnost da koriste borbenu silu u punoj meri. Rezultat bi možda bio drugačiji da Vojska Republike Srpske Krajine nije upotrebila neke od svojih resursa u Bihaću, već da su umesto toga pripremili drugu i treću liniju odbrane, i bili u mogućnosti da se suprotstave artiljerijskim napadima Hrvatske vojske na sela i gradove, posebno Knin, umesto što su podlegli panici i evakuisali civilno stanovništvo". Dakle, da sada pogledamo vašu prezentaciju u vezi ove iste stvari. Ponovo primećujete, čitam doslovno: "Ja verujem da Hrvati nemaju profesionalnu vojsku, niti da su razvili sposobnost da koriste borbenu silu u punoj meri. Rezultat je mogao biti sasvim drugačiji da Vojska Republike Srpske Krajine nije iscrpila neke svoje resurse nepotrebno u bihačkoj ofanzivi ili nije donela odluku 4. avgusta o povlačenju civilnog stanovništva iz Sektora Jug. Ovom poslednjom akcijom Republika Srpska Krajina, izgledalo je kao da se predala i neizbežno inicirala opšte povlačenje koje je usledilo". Dakle, generale, taj pasus, primećujemo, nije uključen u vašu izjavu Tužilaštva, a u toj izjavi vi tvrdite da je odluka o evakuaciji – i ne želim da vam stavljam reči u usta, generale, možete da me ispravite ako grešim – dakle, da je odluka o evakuaciji bila okidač koji je pokrenuo opšte povlačenje koje je usledilo, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je svakako bio značajan faktor, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada je gospodin Robertsson prekucao vašu izjavu, generale, nije uključio tu rečenicu u izjavu za Tužilaštvo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, to nije tamo.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, imam neke... gospodine Kehoe, jedno od vaših ranijih pitanja glasilo je: "Generale, jeste li dali ovu izjavu gospodinu Robertssonu, i on ju je prekucao i vratio vam da..." potpišete, pretpostavljam. Ali u transkriptu piše "podneti ostavku." Ali, pre svega, govori se o izjavi. Da li sam dobro shvatio vaše svedočenje da ste vi dali vašu pisanu prezentaciju...

ADVOKAT KEHOE: Prezentaciju, da.

SUDIJA ORIE: ...gospodinu Robertssonu?

SVEDOK FORAND: Nisam siguran da li sam mu dao, gospodine, ili sam se pozivao na svoju prezentaciju kada mi je postavljao pitanja.

SUDIJA ORIE: U isto vreme, vi ste ranije rekli: "Ne znam ko je prekucao". A u ovom odgovoru kažete: "On je to prekucao.", što sugeriše da ste znali ko je prekucao izjavu koju ste vi dali Tužilaštvu?

SVEDOK FORAND: Da li sam to rekao, da je on to prekucao? Ne sećam se toga.

SUDIJA ORIE: Da. To je bio deo pitanja. Pitanje je bilo: "Generale, jeste li dali ovu izjavu... " – očigledno je da je gospodin Kehoe imao na umu ovu prezentaciju "...

gospodinu Robertssonu i on to ponovo prekucao i doneo vama na..." pretpostavljam da sve rekli "potpis"? Tada je vaš odgovor bio: "Da, gospodine."

ADVOKAT KEHOE: Ako mogu da kažem, časni Sude, ovu *DEM* prezentaciju smo dobili od Tužilaštva, kao deo... dolazi od Kanadana... oprostite, koju je potpisao general Forand, i uvedena je u spis uz jednu od njegovih izjava.

SUDIJA ORIE: To je ono što mislite. On je to identifikovao kao...

ADVOKAT KEHOE: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ali, ipak, meni je i dalje dosta nejasno to pominjanje prekucavanja.

ADVOKAT KEHOE: Ja ću to da razjasnim, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, molim vas uradite to, jer sam malo zbunjen.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ova prezentacija koju ste sastavili 24. juna 1996. godine, vi ste je dali Tužilaštvu... kancelariji Tužilaštva, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nisam siguran da li je to bilo 1996. ili 1997. godine, ali imaju kopiju, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste napisali svoju izjavu koju ste potpisali, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P330, da li ste vi bili osoba koja je otkucala izjavu ili je jedan od istražitelja otkucao pre nego što ste je potpisali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja to nisam prekucao. Mislim da je izjava snimljena na traci i poslata mi je da proverim, znate, da li je to ono što sam rekao, i ja sam to potpisao, i ako se dobro sećam, ja sam je poslao nazad.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Uz svo dužno poštovanje, generale, mislim da pričamo o drugoj izjavi koja je snimljena na kaseti.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Možda.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Bilo je strašno...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Bila je izjava koja je snimljena na kasetu, Je li tako, generale?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Dakle, to je bila prva? Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, generale, ako možemo da nastavimo, na istu temu...

SUDIJA ORIE: Da. Mogu li i dalje da pokušam da saznam.

ADVOKAT KEHOE: Svakako, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ono što vam gospodin Kehoe govori je da postoji upečatljiva sličnost između glavnih delova vaše izjave iz avgusta 1996. godine i vaše prezentacije od 24. juna.

SVEDOK FORAND: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: Mnogi redovi su isti, očigledno su izvađeni delovi, dodati delovi. Pre svega, vašu prezentaciju od 24. juna 1996. godine, da li ste sami otkucali ili ste imali elektronsku kopiju koja vam je bila na raspolaganju? Kopiju prezentacije?

SVEDOK FORAND: Nisam lično prekucao, ne, gospodine.

SUDIJA ORIE: To je neko prekucao za vas?

SVEDOK FORAND: Neko je prekucao za mene, da.

SUDIJA ORIE: Da li ste imali elektronsku kopiju teksta?

SVEDOK FORAND: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: Da li ste ikada elektronski primerak teksta dostavili osobi koja je sa vama vodila razgovor dva meseca kasnije, sredinom avgusta 1996. godine?

SVEDOK FORAND: Ne sećam se, gospodine, i ne sećam se da li sam im dao kopiju 1996. ili 1997. godine. Ne sećam se kada im je to dostavljeno. Ali, po svojoj prilici, ako sam im to dostavio, dao sam im, takođe, i elektronsku kopiju.

SUDIJA ORIE: Dobro. I sada kada ste potpisali ovu izjavu iz avgusta 1996. godine, da li ste je ponovo pažljivo pročitali?

SVEDOK FORAND: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: Poslednje pitanje o ovoj temi: kad je reč o prezentaciji, rekli ste da je niste vi prekuicali. Da li ste dali formulacije? Mislim, da li ste negde to zapisali rukom, ili ako je neko drugi kucao, da li je kucao na osnovu onoga što je direktno rečeno ili što je bilo napisano na papiru?

SVEDOK FORAND: Evo na koji način je to počelo, gospodine. Rekao sam majoru Balfouru da sam želeo da priprelim nešto po mom povratku u Kanadu. Dao sam mu glavna poglavlja koja je trebalo da budu pokrivena, i rekao sam da sam počeo da radim na tome. Tako da je to bio radni dokument za koji je trebalo skoro godinu dana da se završi kada sam se vratio u Kanadu. Ali major Balfour je počeo da prikuplja sve slajdove

i sve fotografije i sve to. Dao mi je to na CD-u. Kada sam se vratio kući, počeo sam da sastavljam sve to zajedno.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, u svojoj prezentaciji koju smo upravo pročitali na 20. stranici, u vezi evakuacije, ne koristite reč – govorim o drugom paragrafu na 20. stranici – ne koristite reč "panika" ili "evakuacija"?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, to se ne nalazi tamo, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako sada nastavimo dalje, na ovom, to je druga stvar u paragrafu... ako pogledamo paragraf koji počinje rečima: "I dan danas..." U svojoj prezentaciji kažete: "I dan danas postoje pitanja na koja nemam odgovore. Zašto nije bila pripremljena druga linija odbrane, naročito kada teren to omogućava? Jedini vojni cilj koji je Vojska Republike Srpske Krajine mogla da ima, jeste da dobije na vremenu." Sada, opet, to se ne nalazi u vašoj izjavi Tužilaštvu, a moje pitanje se baš odnosi na kupovinu vremena. Šta ste mislili, generale, kad ste rekli da Vojska Republike Srpske Krajine treba da dobije na vremenu? Sada govorimo o 20. od 45 stranica vaše prezentacije?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, kako bi bili u stanju da dalje razvijaju svoje odbrambene položaje, što nisu uradili u ovom konkretnom trenutku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da su razvili drugu i treću liniju odbrane, po vašem svedočenju, onda bi kupili neko vreme?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ako bi bili u stanju da blokiraju napade Hrvatske vojske, znate, i kada bi se to dogodilo, onda, očigledno, ne bi Hrvati ponovo zauzeli Krajinu, i možda što više vremena to potraje, znate, nekakve spoljne organizacije ili zemlje bi se podigle i rekle: "Dobro, hajde da se prestane sa borbama i da se nastave razgovori." To je ono što sam imao na umu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo da malo pretresemo to pitanje, generale. Da li ste mislili na to da vojska bosanskih Srba ili Jugoslovenska narodna armija dođu da interveniše i pomognu Vojsci Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine, to nije ono što sam imao na umu. Sve što sam pokušavao da kažem, da su oni tada razvili, znate, sekundarne odbrambene položaje, što je, sa moje tačke gledišta, teren omogućavao, mogli su potencijalno da zaustave napad, i potencijalno bi mogli ponovo da se nastave pregovori o miru. To je ono što sam podrazumevao pod tim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Koga ste imali u vidu da je trebalo da dođe i da interveniše?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Intervenise? Pa, Ujedinjene nacije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hvala vam na odgovoru.

ADVOKAT KEHOE: Idemo sada na vašu izjavu, i ako možemo da se vratimo na dokument koji nosi oznaku 1D28-0051, na crvenu liniju.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Usput, generale, da se nadovežem na ono što ste vi upravo rekli, da se čeka da Ujedinjene nacije intervenišu. Vi ste bili Ujedinjene nacije?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ali ja nisam imao takvu vrstu ovlašćenja. Pozivao sam se na svoje iskustvo iz 1974. godine na Kipru, gde je posle početnog turskog napada došlo do zatišja u borbama koje su nametnule Ujedinjene nacije, pre nego što su se borbe dalje nastavile. Dakle, ono što sam imao na umu jeste sledeće: ako je Vojska Republike Srpske Krajine imala dovoljno mogućnosti da se potencijalno brani, Ujedinjene nacije možda su mogle da izvrše neki pritisak na obe strane da se nastavi mir. Dakle, to je ono što sam imao u vidu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je bilo diskusija o tome, da ako bi, u stvari, došlo do borbe, da bi Ujedinjene nacije intervenisale da dovedu do prekida neprijateljstava?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, koliko sam ja znao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dajte da pogledamo vašu prezentaciju, pa ćemo da prođemo kroz to.

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se ako skačem s jedne stvari na drugu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Želim da pogledamo 22. stranicu vaše prezentacije. Mislim da taj paragraf počinje rečima: "Prvi uspešan deo..."

ADVOKAT KEHOE: Da, to je to. Molim da pogledamo crvenu liniju. Na crvenoj liniji na vrhu to počinje rečima: "Prvi uspešan deo". To je dokument koji nosi oznaku 1D28-0151 i molim 6. stranicu tog dokumenta.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, generale, kao što vidite, dosta toga je izbačeno, ali možemo vrlo brzo da prođemo kroz ovo. Govorimo o događajima od 4. avgusta: "Prvi deo je uspešan prodor na jugoistoku od strane Desete tenkovske čete Hrvatske vojske, kada su došli preko planine Dinara iz Bosne..." to je bilo tokom 4. avgusta negde oko 10.00 časova... ". Dakle, razgovaramo o jednoj konkretnoj oblasti koja se ne nalazi u vašoj izjavi. I sada gledamo prezentaciju, dokazni predmet Tužilaštva broj P401, stranica 22, tu se kaže: "To je obavljeno tokom 4. avgusta negde oko 10.00 časova, i pitanje nedostatka odbrane Vojske Republike Srpske Krajine u području moralo bi još jednom da se pretrese. Srbi su bili svesni pretnje, naročito nakon pada Grahova, ali nisu reagovali da bi se branili, blokirali ili uzvratili. Čim je počeo prodor, Vojska Republike Srpske Krajine je napustila svoje položaje u Maljkovu i pobešla bez blokiranja dela puta od šest kilometara, što je bilo idealno usko grlo za miniranje ili blokiranje položaja. Ovo je Hrvatskoj vojsci dalo priliku da se poveže sa svojim snagama koje su napredovale sa juga, i da ih ojačaju na glavnom putu". Dakle...

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, samo mala korekcija zbog transkripta. Ne "ideal", već "idealno".

ADVOKAT KEHOE: Oprostite. Hvala vam. "Idealno".

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E sad, da pogledamo to, generale. Želim da jednu tačku prikažem na ekranu, jer vi govorite o Maljkovu.

ADVOKAT KEHOE: Molim vas da se prikaže dokument koji nosi oznaku 1D28-0173 ... oprostite ... 1D28-0174.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generalno, ovo je jedan od slajdova iz vašeg kratkog pregleda gde se vidi Maljkovo, da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je područje o kom govorite severno od jezera koje je bilo to usko grlo, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE: Da sada pređemo na sledeću kartu, koja nosi oznaku 1D28-0173. To je karta koju upravo vidimo na ekranu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ja na ekranu imam dokument. Kao što možete da vidite, Maljkovo se ne nalazi na severnom delu jezera, već na južnom delu jezera, a čini se da ste na osnovu vaše karte, u stvari, govorili o uskom grlu kod Vrlike, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Kao što sam rekao, sa područja Maljkovo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam, generale, ali vaša prethodna karta prikazuje da je Maljkovo severno od jezera?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, to nije bila precizna karta. To je bio slepi put.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, Maljkovo je, u stvari, sasvim dole na dnu jezera?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste, u stvari, govorili o Vrlici?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, govorio sam iz pravca Maljkova.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da li vi vidite gde se Maljkovo nalazi na karti?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim to.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I, tako, vaš stav je da ste govorili o... kada ste se bavili vašom kartom, govorili ste o Maljkovu, koje se ovde nalazi na dnu te stranice? Generale, ako pogledate kartu, usko grlo je tamo gde se spajaju ovi putevi, u Vrlici, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne. Što se mene tiče, rekao sam da je bilo nekih odbrambenih položaja u Maljkovu, koje su oni napustili, nisu tamo ostali. Dakle, ko god je dolazio sa juga bio je u stanju da se poveže sa 10. četom koja je došla sa istoka na Dinaru. To je sve što sam rekao i to se vidi u mojoj prezentaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da li su vam bili poznati položaji Vojske Republike Srpske Krajine u Vrlici?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Poznati, u kom smislu?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da li ste znali gde su bili položaji Vojske Republike Srpske Krajine u Vrlici?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Bilo je nekih, da, ali mi nisu bili poznati.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, želim da vas pitam, s obzirom na vaše svedočenje, Vrlika se nalazi u dolini Cetine, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A to ste rekli tokom svog glavnog ispitivanja, na stranici 4.117. Pitanje: "Da li ste videli ikakve dokaze srpskog naoružanja ili položaja u području gde je došlo do granatiranja ili gde je žetva bila sprečavana?" Odgovor: "Ne. Mislim da to ne bi moglo da se opiše kao kompletan obilazak područja, a nisam video nijedno od tih oružja." Dakle, koliko puta ste zaista putovali dolinom Cetine, gospodine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Samo jednom.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kad je to bilo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislim da je to... to je bilo u julu. Mora da je bilo oko 11. ili 12. jula. To se nalazi u izveštaju o situaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, tokom tog perioda, bilo je zapravo nametnuto ograničenje kretanja u dolini Cetine od strane Vojske Republike Srpske Krajine, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne da se ja sećam, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste imali... vi ste imali ograničenje kretanja u to vreme koje vam je nametnula Vojska Republike Srpske Krajine, gospodine, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se toga.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vratimo se onda na vašu izjavu, ako možemo, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P401... prezentaciju, izvinite. Dokazni predmet Tužilaštva broj P401, stranica 10, treći paragraf od vrha: "Vojska Republike Srpske Krajine ili VRSK nam je poznatija pošto smo se njima bavili svakodnevno. Ipak, imali smo samo površnu procenu njihovih snaga i slabosti. Pošto su oni ograničavali našeg kretanje nakon napada 1. maja na Sektor Zapad, oni su povukli svu svoju opremu iz skladišta... iz skladišta za oružja, i tako onemogućili da prebrojimo i imamo uvid u njihova sredstva." Dakle, posle 1. maja, da li ste imali zabranu kretanja u dolini Cetine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se za dolinu Cetine. Vi ste me pitali konkretno da li je kretanje bilo ograničeno. Ne sećam se toga. Kada sam išao tamo, imao sam ograničenje da se krećem po celom području. Ova izjava što ste upravo pročitali u mojoj prezentaciji znači da mi nismo mogli da idemo u određene oblasti.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gde niste mogli da idete?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ovde se takođe kaže – a kada kažem "ovde," govorim o vašoj prezentaciji – kaže se: "Vojska Republike Srpske Krajine povukla je svu svoju opremu iz skladišta, i tako onemogućila da prebrojimo i imamo uvid u njihova sredstva." Tako da bi bilo tačno da se kaže da niste znali kakvo je oružje Vojska Republike Srpske Krajine imala, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, možda ne ja konkretno, ali pre nego što sam stigao, Ujedinjene nacije bile su tamo neki određeni vremenski period. Mislim da su oni imali određena saznanja o tome šta je posedovala Vojska Republike Srpske Krajine. Morate da imate u vidu da je moj mandat bio zona razdvajanja, kao i 13 hrvatskih sela i četiri tačke graničnog prelaza. Odgovornost praćenja opreme na obe strane bila je odgovornost vojnih posmatrača.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, u julu ... i opet ću da vam citiram svedočenje Gospodina Hilla, kapetana Hilla, to je strana 3.809. On je ovde svedočio 28. maja, i govorio o opremi u dolini Cetine. Pitanje: "Opreme, ova teška oprema, teško artiljerijsko oruđe i tenkovi koji ste videli u i oko Vrlike, možete li da objasnite malo konkretnije, kapetane, šta ste tačno rekli?" Odgovor: "Kada kažemo 'tenkovi', bilo je tenkova T-54 ili T-72, NATO-v naziv, oklopni transporteri, MP-2 i vučna artiljerija za kalibar 130 milimetra". Da li vam je kapetan Hill rekao nešto o toj opremi koju je video u dolini Cetine krajem jula?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Mislim da ni u odgovoru ni u pitanju nije naveden vremenski period. Mislio sam da bi bilo očigledno to bilo korisno i za pitanje i za potencijalni odgovor. Ali mislim, nakon što sam ustao, da je gospodin Kehoe pomenuo da je to bilo krajem jula.

SUDIJA ORIE: Dakle, pitanje je sporno. Molim vas, nastavite. Odgovorite na pitanje.

SVEDOK FORAND: Tako piše; to je obeleženo kao 28. maj. Ja sam tek stigao... preuzeo sam dužnost 8. jula.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Izvinjavam se, generale, to je njegovo svedočenje od 28. maja 2008. godine. To je, dakle, kada je ovde svedočio. Ja se izvinjavam ako nisam bio jasan. To je ono što je rekao kada je bio ovde 28. maja.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kog datuma tvrdite da je on video tu opremu?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: On kaže da je to bilo krajem jula 1995. godine?

TUŽILAC TIEGER: Kaže se... u skladu sa pitanjem, kaže se: "Krajem jula, on je napomenuo da..."

ADVOKAT KEHOE: Krajem jula, krajem jula. Izvinjavam se...

TUŽILAC TIEGER: (*preklapanje govornika*) ... Samo mislim da ovo tačnije odražava ono što stoji u dokumentu.

SUDIJA ORIE: Hajde da nastavimo.

SVEDOK FORAND: Kada sam ja otišao tamo, gospodine, nisam video to konkretno oruđe i ne sećam se da me je gospodin Hill obavestio o tome. Moguće je da jeste, ali ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I vojni posmatrači Ujedinjenih nacija koji su bili na tom području, a tu je bio i gospodin Tchernetsky koji je svedoči: "Bio je protivavionski top, protivavionska artiljerija..." to je ono što on kaže na strani 3.270 u 3. redu: "U Kijevu, takođe u dolini Cetine, bio je protivavionski artiljerijski top i protivavionski top kalibra od 57 ili 76. milimetara. Ne mogu tačno da se setim". Da li ste znali za taj konkretni podatak?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste saznali ili da li se sećate bilo kakvih vojnih položaja Vojske Republike Srpske Krajine u dolini Cetine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kada sam otišao da obiđem posmatračko mesto Kenijskog bataljona, postojao je neki ofanzivni položaj na planini Dinara koji je zauzela Vojska Republike Srpske Krajine, ali ne sećam se da sam video bilo kakvu veću opremu, tešku opremu u tom području.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A to je bilo tad... tom jednom prilikom kada ste bili tamo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, u vašem pismu generalu Gotovini... uzgred, samo da brzo prođemo kroz ovo... došlo je, u stvari, do prekida granatiranja kako bi mogla žetva da se nastavi, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Kada sam napisao drugo pismo, da, bio je jedan period, mislim od par nedelja, kada nije bilo granatiranja, što je omogućilo ljudima da sakupe ono... što je bilo na zemlji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tačno. Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P334, a govorim o poslednjem paragrafu. To je pismo

generalu Gotovini od 9. jula 1995. godine. Vi kažete u poslednjem paragrafu: "Ostajem odlučan da postignem utvrđeni dogovor o prestanku neprijateljstava u oblasti dinarskih planina, uključujući i povlačenje srpskog teškog naoružanja u magacine". Jeste li to uradili, generale?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da li sam uradio šta?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste uspeali da postignete povlačenje srpskog teškog naoružanja u skladišta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne. Kao što sam rekao, to je bila moja namera, i da ponovim, kada sam otišao tamo, nisam video nijedno teško oružje. To ne znači da ono nije bilo na nekom drugom mestu, znate.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da ostanemo na tome, ako imate neko mobilno artiljerijsko oružje, ono se može sa jedne lokacije prebacivati na drugu, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, samo zato što niste videli, ne znači da ga nije bilo u tom području?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajde da se vratimo...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ranije, bar tako izgleda u transkriptu, da je gospodin Tchernetsky rekao: "Bio je protivavionski artiljerijski top i protivavionski top..." Da, ja ne znam kako vi to izgovarate, ali nije reč "i", već je...

ADVOKAT KEHOE: Ja sam mislio "jedan" (*an*-egleski član), časni Sude. Ne dva oružja, mislio sam jedno oružje.

SUDIJA ORIE: To proizilazi iz transkripta, samo da se ispravi. U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Hajde da se vratimo na dokument koji nosi oznaku 1D28-0151, a to je ona crvena linija.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, generale, ako bismo mogli da pogledamo stranicu...

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da pogledamo još dve stranice dalje, molim vas. Izvinjavam se, samo jednu stranicu unazad, molim vas. Gledamo donji paragraf.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Opet govorimo o vremenskom periodu, generale, kada idete da vidite vlasti Vojske Republike Srpske Krajine. Počecemo od dela gde se kaže: "Tokom celog dana granatiranje u naseljenim mestima stvorilo je paniku u rukovodstvu Republike Srpske Krajine i među stanovništvom Republike Srpske Krajine.

Vrhovni savet odbrane Republike Srpske Krajine doneo je odluku da se izvrši evakuacija gradova i sela negde pre 4. avgusta 1995. godine. Hijerarhija je zatražila sastanak u Kninu u 18.00 časova. I te večeri, 4. avgusta, general Mrkšić nije bio tamo, ali sam sreo njegovog načelnika štaba i pet ministara Republike Srpske Krajine. Oni su bili potpuno zbunjeni i u panici". Sada da se vratimo na prezentaciju, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P401. Kažete, počevši od tog paragrafa: "Tokom noći ... " Kaže se: "Ceo dan ... oni su ceo dan ... Granatiranje u naseljenim mestima celog dana stvorilo je paniku kod rukovodstva Republike Srpske Krajine." Onda se kaže: "S obzirom na relativno stabilnu situaciju, a sa prodorom koji je mogao biti blokiran ili bar pokušao da se zadrži, mora se postaviti pitanje zašto je Republika Srpska Krajina odlučila da naredi civilnom stanovništvu da pobjegne, osim ukoliko već unapred nije rešeno" ... izvinjavam se ... "odlučeno". Dakle, opisali ste da ste prvo došli u štab Republike Srpske Krajine oko 11.30, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, 4. avgusta. Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kada ste tamo došli, verovali ste da je situacija, u stvari, bila stabilna. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Što se tiče informacije koje sam dobijao iz moje jedinice, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kad kažete "stabilna", recite nam šta podrazumevate pod "stabilna"?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Znači da nije bilo nekih posebnih prodora po celom frontu. Bilo je nekih... ne znam da li u to vreme... ali mislim da je 10. četa... a možda i neka druga, jer čim je 10. četa krenula sa Dinare, kenjijsko komandno mesto izgubilo je kontakt sa tom kenjijskom četom koja je bila u tom području. I prolazeći preko Velebita, nisam siguran da li sam imao te informacije kada sam se sastao sa pukovnikom Vojske Republike Srpske Krajine tog jutra.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A pod "stabilno", vi ste podrazumevali da Vojska Republike Srpske Krajine nije bila u panici i nije pobjegla, nije li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: "Stabilno" je značilo, znate, da su držali front.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, da nastavimo sa ovim... uzgred budi rečeno, ova situacija, kako ste opisali stanje 4. avgusta ujutro, kada odlazite u štab Vojske Republike Srpske Krajine i opisujete celu stvar kao stabilnu situaciju, to nije bilo uključeno u vašu izjavu koju ste dali tužiocu, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine, jer sam zaboravio na taj konkretni sastanak, i shvatio sam da je bio sastanak tek kada sam video izveštaj o situaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, gospodine, u stvari... gospodine, u stvari, pre nego što ste dali svoju izjavu 1996. godine, vi ste dali Tužilaštvu prezentaciju koja je postala dokazni predmet Tužilaštva broj P401, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Rekao sam ranije, da se ne sećam da li sam u to vreme to njima dao. Oni bi to trebalo da vam kažu. Ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da idemo dalje i da nastavimo sa ovim - da ostanemo kod vaše prezentacije: "Sada shvatam..." Tu smo na 23. stranici, poslednji paragraf, gde kažete: "Sada shvatam da je Vrhovni savet odbrane Republike Srpske Krajine doneo odluku oko podneva 4. avgusta da napuste Krajinu". Dakle, gospodine, Republika Srpska Krajina je tu odluku donela u trenutku kada ste vi ocenili da je vojna situacija stabilna, zar ne?

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, časni Sude. Pokušavam da pratim. Ako bismo mogli da dobijemo referencu za prethodni paragraf.

ADVOKAT KEHOE: Daću vam broj stranice. To je 23. stranica.

TUŽILAC TIEGER: Vidim, ali se stalno nastavlja pozivanje na generalovu ocenu stabilnosti situacije u njegovoj prezentaciji, a to je povezano sa jutarnjim sastankom, i izgleda da se to uopšte ne navodi.

ADVOKAT KEHOE: Pa, mislim da svakako to može da se razjasni.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, u vreme kada ste došli u štab Republike Srpske Krajine, ujutro 4. avgusta, da li ste mislili da je vojna situacija stabilna?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Na osnovu informacija koje sam imao u to vreme, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A tamo ste došli negde oko 11.00, 11.30 časova?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to je ono što se nalazi u izveštaju o situaciji, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi ste kasnije saznali da je Republika Srpska Krajina donela odluku u podne 4. avgusta, kao što vi kažete, da napusti Krajinu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, tu sam informaciju dobio od izbeglice koji je došao u moju bazu, i to sam saznao nekoliko nedelja posle 4. avgusta. To je bio tajming, znate, o kome su govorili, ali ja nikada nisam potvrdio da li se radi o tom konkretnom vremenu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dalje nastavljate o narednom sastanku, tu navodite u izjavi Tužilaštvu... govorim o paragrafu koji počinje rečju "Tokom", govorite o sastanku u 18.00 časova: "General Mrkšić nije bio tamo, ali sam sreo njegovog načelnika štaba i pet ministara Republike Srpske Krajine. Oni su bili potpuno zbunjeni i u panici". Sada, opet, imamo reč "panika". A, ako ponovo skrenemo pažnju na vašu prezentaciju, gde koristite reči "potpuno zbunjeni i uglavnom inkohherentni, reč "panika" se ne koristi. Moje pitanje je sledeće: da li je reč "panika", reč koju ste vi gospodine koristili ili je to reč koju je gospodin Robertsson uključio?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, to mora da sam bio ja, ali kad... po mom razumevanju engleskog, reči "konfuzija" i "inkohherentno" znače "panika" - sa moje tačke

gledišta. Dakle, ako nisam koristio istu reč, mislim, ako mi danas postavite jedno pitanje a drugo pitanje sutra na istu temu, možda ću da koristim različite reči, ali za mene će to značiti otprilike isto.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, hajde da nastavimo sa ovim paragrafom. Vi nastavljate dalje i kažete... vidite gde piše "Njihov cilj"? Vi kažete: "Cilj sastanka je bio da se zahteva da Ujedinjene nacije daju 450 kamiona i 70.000 litara goriva za evakuaciju 30.000 civila iz Knina i okolnih područja te noći. Oni nisu mogli da objasne kako bi se ova evakuacija izvršila, gde će ovi ljudi da budu evakuisani ili kakva su im sredstva na raspolaganju. Jednostavno nije bilo plana".

ADVOKAT KEHOE: Ne znam da li želite da prekinem ovde?

SUDIJA ORIE: Ako je to pogodan trenutak za vas, mi bismo sada napravili pauzu. Ali ako vam treba još samo par minuta, onda...

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, biće potrebno malo više od toga. Ovo je pogodan trenutak.

SUDIJA ORIE: Onda bi kasnije možda bilo prekasno. Sada ćemo da napravimo pauzu i nastavljamo u 12.50 časova

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Na samom početku, generale, izvinjavam se, ako idem jako brzo, jer ima mnogo materijala. I znam da ova odstupanja nisu vaša greška, ali postoji određena količina materijala kroz koji želim da prođemo, pa pokušavam da prođemo što je brže moguće. Izvinjavam se, gospodine.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne idete dovoljno brzo za mene.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Mislim da ovo što ste sada bi sudija Orije rekao na drugi način.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, pre nego što predemo na sledeći deo vaše izjave, želeo bih da vam pokažem jedan video snimak. To je dokazni predmet Tužilaštva broj P398. To je snimak HTV-a.

(video snimak)

general Forand: *Teško je razumljivo zašto Republika Srpska Krajina nije pružila bolji otpor, posebno...*

ADVOKAT KEHOE: Da počnemo od početka.

(video snimak)

HRT 1, general Alain Forand, zapovjednik UN, Sektor Jug
(prevod HRT-a)

general Forand: *Teško je razumljivo zašto Republike Srpske Krajine nije pružila bolji otpor, posebno s obzirom na to da je teren išao u korist obrane. Hrvati su uspjeli zaobići s boka srpske snage u jugoistočnom dijelu ovog sektora. No, još se uvijek na mnogo mjesta mogao pružiti otpor, ali do toga nije došlo. Također me s vojnog gledišta iznenađuje da nije bilo nikakve dubine u obrani, druge ili treće crte. Ali to je iznenađujuće kada se promatra s vojnog gledišta. Drugi čimbenik brzog sloma bio je taj što su vrlo brzo, još 4. kolovoza poslijepodne odlučili evakuirati civile iz Knina i okolnih gradova. Čim je to bilo objavljeno, svi su počeli bježati, uključujući i vojnike.*

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da, generale, to naređenje za evakuaciju oko podneva o kom smo govorili, bilo je od kritičnog značaja za odustajanje ili poraz Krajine, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sigurno jeste, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U vašoj izjavi koju ste dali Tužilaštvu, kažete da nije bilo plana. Primećujem kada idemo kroz to, da se te reči ne pominju u vašoj prezentaciji, što je dokazni predmet Tužilaštva broj P401. I želeo bih da vam pokažem video snimak. To je dokument koji nosi oznaku 1D15-0065. I dok se taj video snimak priprema, u tom delu vaše izjave vi ste rekli: "Ovi ljudi nisu znali gde će da budu evakuisani ili kakva su im sredstva na raspolaganju. Jednostavno nije bilo plana". Ako može sada da se pusti snimak, a to je general Kosta Novaković iz Vojske Republike Srpske Krajine.

(video snimak)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

*general Kosta Novaković: U 4.15 časova mene je zvao oficir za vezu koji je bio iz štaba...
(smetnje u tonu)*

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dok se priprema druga traka, dozvolite mi da se osvrnem na pitanje da nije bilo plana i da oni nisu znali gde idu. Želeo bih da vam pokažem dokazni predmet Odbrane broj D182.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se predoči dokazni predmet Odbrane broj D182 dok čekamo...

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo, gospodine Kehoe, govorili ste o "naređenju za evakuaciju oko podneva". Da li mogu da pretpostavim da ste mislili na ono što se nazivalo "odluka u podne da se napusti Krajina"?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ali lingvistički to nije isto. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ovo je memorandum koji je upućen štabu Sektora Jug. I reći ću vam kako bi bilo jasno, da su se strane saglasile da datum na ovom dokumentu nije tačan i da se radi o 4. avgustu 1995. godine. Dakle, tamo gde piše "8. jula" strane su se složile da je to, u stvari "4. avgust". U srednjem delu ovog dokumenta, govori se o sastanku od 18.00 do 21.00 časa. A u 2. paragrafu se kaže: "Vlasti Republike Srpske Krajine su zatražile pomoć Ujedinjenih nacija za organizovanje i obezbeđivanje prevoza za takvu evakuaciju. Početni proračun Republike Srpske Krajine pokazuje da će Ujedinjene nacije morati da obezbede za prevoz tih izbeglica oko 70 litara... izvinjavam se, oko 70.000 litara goriva, 450 kamiona. Republika Srpska Krajina predložila je jedan magistralni put: Knin, Pađene, Otrić, Srb, Martin Brod, Bosanski Petrovac, Banja Luka. Stanovništvo iz: Benkovca, Obrovca, Gračaca neće ići preko Knina, već direktno kroz Pađene, bez prolaska kroz Knin. Komandant sektora rekao je predstavnicima Republike Srpske Krajine da će uputiti zahtev vlastima u Zagrebu, u kom će preporučiti ovu pomoć Ujedinjenih nacija." Da li se sećate, generale, da je postojao plan da se ide ovom konkretnom maršrutom, kako je navedeno u ovom dokumentu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se toga. Moj utisak sa tog sastanka je bio da nije bilo nikakvog plana. I koliko se ja sećam, oni su trebali da mi predoče plan, da bismo videli da li smo u poziciji da im pomognemo. I sećam se da sam pominjao naše ograničene sposobnosti i to da moram da se vratim u štab, ali tek kada budem znao plan i na šta se plan odnosi.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite da vam sada prikažem jedan drugi video snimak. To je dokument koji nosi oznaku 1D17-0383. Ovo je sa Dragom Kovačevićem, koji je u to vreme bio ključni zvaničnik Republike Srpske Krajine.

(video snimak)

reporter: Kninom su uveliko prolazile izbegličke kolone kada su se oko 5. časova, 4. avgusta 1995. godine kod Martića okupile civilne i vojne vlasti.

Drago Kovačević: I Martić koji je bio u uniformi. Ispred njega je bila jedna velika, ogromna pepeljara i nekoliko kutija cigareta praznih i ovaj ... "dobar dan", "dobar dan" i kao - šta me zvao; zvao me je, kaže: 'Odlučio sam da evakuišem grad' - kad sam ga pitao zašto me je pozvao.

(smetnje u tonu)

(kraj video snimka)

SUDIJA ORIE: Ovaj zvuk nije baš prijatan. Vidimo engleski prevod, očigledno, to je prevod reči koje je izgovorila osoba koju vidimo na ekranu. Možemo nastaviti na dva načina. Ili da se strane slažu da je ovo, a možda kasnije to i verifikujemo, da je to tačan prevod reči koje su izgovorene. Onda bismo mogli da utišamo zvuk a zatim da to pročitatmo. U suprotnom, morate da pripremite bolju kopiju ovog video snimka.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, dozvolite mi... Ne znam zašto ovo ne funkcioniše na ovaj način. Ranije je dobro radilo. Ali kabine su dobile prevod ovog... odnosno, transkript, izvinite, za to. Tako da šta god da kaže Pretresno veće, mi ćemo prihvatiti, kao i poziciju Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Pa, siguran sam da svako od predloženih rešenja, čini mi se, može da funkcioniše. Ne znam da li je to transkript reči koje izgovora osoba koju vidimo na video snimku ili je to transkript onog što se pojavljuje u titlovima. Ako je ovo drugo, onda možemo, kao što je predloženo prethodno, da pustimo bez zvuka i pogledamo ono što je na ekranu. Ako je prvo, onda to baš i ne deluje kao bolji način, a kasnije možemo i da proverimo, kao što je Pretresno veće predložilo.

SUDIJA ORIE: Možda oba načina.

ADVOKAT KEHOE: U redu.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Da li imamo transkript i originala i prevoda?

ADVOKAT KEHOE: Moram da proverim.

prevodioci: Ne za ovaj video snimak, kabine uopšte nemaju transkript.

SUDIJA ORIE: Nema uopšte transkripta?

prevodioci: Imamo nešto, ali ne za ovaj snimak.

SUDIJA ORIE: Kabine nas obaveštavaju da nemaju transkript za ovaj konkretni video snimak.

ADVOKAT KEHOE: Mi imamo transkript na engleskom u sistemu elektronske sudnice, ali nemamo transkript na BHS-u, pošto ove osobe govore na BHS-u.

SUDIJA ORIE: U redu. Ali sa ovakvim kvalitetom tona, niko ne može da potvrdi šta je rečeno na BHS-u. Prema tome, pod ovim okolnostima, ako se strane dogovore pre ili kasnije u vezi sa onim što je rečeno u originalu, možda korišćenjem druge opreme, koje bi to potvrdile i onda se složile oko toga. I ako možda prođete kroz to zajedno sa gospodinom Tiegerom, možda možemo u ovom trenutku samo da pogledamo video snimak i da uvedemo engleski transkript, a strane bi mogle da se slože da taj engleski transkript odražava ono što je rečeno u originalu na BHS-u.

ADVOKAT KEHOE: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ono što ćemo da uradimo u ovom trenutku je sledeće: pogledaćemo video snimak, smanjićemo nivo tona, a transkript na engleskom biće uvršten u spis zajedno sa video snimkom, a strane će postići dogovor o originalnim rečima koje su izgovorene. Ako ste saglasni, tada hajde da radimo na ovaj način.

(video snimak)

dokumentarni film Pad Krajine, u produkciji časopisa Vreme

reporter: Kninom su uveliko prolazile izbegličke kolone kada su se oko 5. časova, 4. avgusta 1995. godine kod Martića okupile civilne i vojne vlasti.

Drago Kovačević: I Martić koji je bio u uniformi. Ispred njega je bila jedna velika, ogromna pepeljara i nekoliko kutija cigareta praznih i ovaj ... "dobar dan", "dobar dan" i kao šta me zvao, zvao me je, kaže: 'Odlučio sam da evakuišem grad' - kad sam ga pitao zašto me je pozvao.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

pukovnik Kosta Novaković: *I trebali bi da preduzmemo mere da izmestimo civilno stanovništvo, to moram naglasiti, civilno stanovništvo iz severne Dalmacije, znači iz opština: Benkovac, Obrovac, Knin, Drniš i iz opštine Gračac u Lici.*

Drago Kovačević: *Ovo nije bilo za mene bio šok, ono, vidio sam da to jeste već neka razumna mera. U tom momentu su mu donjeli naredbu, znači, donjeo je baš Kosta Novaković naredbu.*

pukovnik Kosta Novaković: *I tada smo napisali u toj odluci da je to sklanjanje cijelog tog stanovništva, znači pravcem: Knin, Otrić ili Srb ili Lapac, u tom dijelu gdje treba ljudi da se razmjestite.*

Drago Kovačević: *Tada je Mrkšić reagovao i rekao: 'Kakav Srb, treba ići dalje, treba prema, dalje, prema Petrovcu i... i Banja Luci'. A onda je iskazao jednu vrstu rezervi, ako se pokrenu civili, da vojne linije dolaze u problem. Kaže – pokrenu se civili, za njima ide vojska, ići će ih evakuisati, ovo... mi ćemo imati silnih problema.*

general Milisav Sekulić: *Međutim, negdje uveče kad je došao, on bio negdje na spratu iznad, Mrkšić, on mi je rekao na stepenicama kao da je naređeno da se narod evakuiše. Ja sam njemu rekao: 'Generale, propade vojska, kakav narod da se evakuiše, još naređenje da pošalje'. Kaže – to nije do nas, kaže, to je Vrhovni savet odbrane odlučio.*

Drago Kovačević: *I onda je neko zatražio od Martića da... ili je tražio neku vezu sa Slobom (Miloševićem), da razgovara sa Slobom. I razgovarao je, ne sa Slobom, nego sa Branom Crnčevićem. Znači, dobio je Branu Crnčevića, koji ga je uveravao, verovatno nije mogao dobiti Slobu, pa mu je on trebao, i onda je on rekao – ne, ne, da taj neće ništa preduzeti, i tako dalje, je l' da, da neće Sloba sad ništa tu, ovaj... i tad prvi put sam čuo, tad je Martić psovao Slobu, i tako dalje, i tako dalje, i...*

reporter: *I da bi rezultat bio isti...*

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, mislim da smo završili.

SUDIJA ORIE: Da, možda da prvo dodelimo broj ovom video snimku, a onda transkriptu na engleskom jeziku. Gospodine sekretare?

(Pretrեսno veće i Sekretarijat se savetuju)

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D326.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Kao što smo i rekli, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. To znači da treba izvršiti verifikaciju originala. Dokazni predmet Odbrane broj D236 uvodi se u spis uz ogradu da u okviru sedam dana Tužilaštvo ima

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

priliku da proveri kakve su originalne reči koje su izgovorene na video snimku. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, znam da je prošlo određeno vreme, ali da li ste prepoznali ovog ćelavog gospodina, ovog koji ima kosu kao ja, gospodina Kovačevića, gradonačelnika Knina?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, nikad ga nisam sreo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A ovu drugu osobu, pukovnika Kostu Novakovića, ovog s naočarima, da li ste njega upoznali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Lice mi se čini poznato, ali nisam siguran da li sam ga upoznao ili ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znam da je prošlo mnogo vremena generale. A ova poslednja osoba, ovaj stariji gospodin sa sedom kosom i bez naočara, general Sekulić, da li ste njega prepoznali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem drugi dokument gospodine, to je dokument koji nosi oznaku 1D25-0098. Generale, ovo je telegram koji je poslao gospodin Akashi gospodinu Annanu, preko gospodin Stoltenberga, datum je 4. avgust 1995. godine, i ono što nas zanima nalazi se na 2. stranici, u 4. paragrafu.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se uveća 4. paragraf. Tu se kaže: "Obavestili su nas iz Odeljenja za civilne poslove da je rukovodstvo Knina zatražilo od UNHCR-a i UNPF-a pomoć za evakuaciju otprilike 32.000 civila iz: Benkovca, Obrovca, Gračaca i Knina prema Petrovcu i Banja Luci u Bosni i Hercegovini". Dakle, generale, ovo je bilo 4. avgusta kada gospodin Akashi šalje ovaj telegram iz Zagreba u Njujork. Pokušavam da vidim da li vi možete da nam pomognete oko toga kako je gospodin Akashi dobio detalje ovog plana a za koji Sektor Jug nije znao, ili vi niste znali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tu se ne navodi vreme, zar ne?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Jedino vreme koje imamo, gospodine, jeste ono koje je navedeno na prvoj stranici.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ali to je samo datum.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Postoji vreme dolaska telegrama, gospodine.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U koje vreme?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako možemo da odemo na naslovnu stranicu, i ako možemo da zaokružimo u desnom uglu, tu se navodi da je bilo u 20.02 časova.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, to ima smisla, gospodine, jer ja sam imao taj sastanak otprilike u 18.00 časova. Gospodin Al-Alfi je bio sa mnom, i to odražava ono

što sam vam rekao ranije, da pošto nisu imali nikakav plan, nisam se obavezao i recimo, rekao: "Dajte mi svoj plan." Ja bih da se vratimo u svoj štab sa tim planom. Jedina stvar koju sam ponudio u to vreme bilo je gorivo za neke određene ljude, i to je bila ograničena količina, znate, koja bi došla do mog štaba.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, generale...

SUDIJA ORIE: Kada govorimo o vremenima i kada govorimo o očigledno međunarodno poslatim dokumentima, onda to može biti interesantno da znamo o kojim vremenskim zonama govorimo.

ADVOKAT KEHOE: Dozvolite, časni Sude. Na vrhu izgleda kao da stoji pečat UNPROFOR-a, i to 19.47 časova.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KEHOE: Verujem, časni Sude, na osnovu toga što sam se bavio tim dokumentima, da izlazi ono trenutno vreme u kojoj ste zoni. Dakle, kako je i general naveo, to je u skladu sa sastankom u 18.00 časova.

SUDIJA ORIE: Da. Vreme u kom si zavisi od toga ko si.

ADVOKAT KEHOE: To je tačno.

SUDIJA ORIE: Kada ste primalac, odnosno, kada ste pošiljalac. Tako da pretpostavljam da ne možete da stavite bilo koje vreme kada niste u toj zoni na dokument, ali, naravno, zavisi od toga gde se nalazite, i možda, kakva vam je uloga u celoj stvari. Ali hajde da krenemo dalje i da ovo imamo na umu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Mislim, samo da pojasnimo, na koji god način da gledamo ovaj telegram, generale, to je bilo nakon vašeg sastanka sa vlastima Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ostaćemo na 4. paragrafu gde vi kažete: "Postoji širok spektar političkih..." izvinite "... politika, političkih, vojnih i logističkih implikacija koje prvo treba da se ispitaju sa UNHCR-om pre nego što možemo da razmotrimo takvu obavezu. U skladu sa tim, Sektoru Jug je UNCRO-u savetovao da ne prihvataju obaveze prema vlastima u Kninu, osim da će to pitanje sutra biti razmatrano." Dakle, generale, u vezi sa ovom konkretnom tačkom, gde se niste obavezali da kninskoj vlasti... mislim da se niste obavezali da ćete evakuisati bilo koga, ali ste vi ipak doneli odluku da im date gorivo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Samo onim civilima koji će proći pored moje baze, i naglašavam da se radi o civilima.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste dobili zahtev od pukovnika Koste Novakovića da uvedete civile u vašu bazu, uveče, 4. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam da li je bio pukovnik taj koji je došao na kapiju. Ako se dobro sećam, to je bilo negde oko 23.00 časa, i on je želeo da u bazu primim bolesne i ranjene iz bolnice. Ja sam mu rekao "Ne", ali ne sećam se da je to bio pukovnik Kosta Novaković.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pukovnik Kosta Novaković u izjavi iz 2001. godine rekao je kancelariji Tužilaštva ovog Suda, to je na 10. stranici, gde on zapravo kaže: "Naša delegacija tražila je od Ujedinjenih nacija da otvore kapiju svoje baze i dozvole civilima da uđu. To je dogovoreno i kapija je na kraju otvorena." Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kapija je bila otvorena za izbeglice, da, gospodine. Ali mislim, to mora da je bilo posle mog povratka sa sastanka u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali da li je to bio zahtev Vojske Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se. Pokušavam da se setim da li je to bilo na traženje... da li je to bio zahtev ili je to bio pukovnik Leslie koji je došao kod mene i rekao mi: "Ispred kapije je određen broj ljudi koji žele da uđu. Dakle, šta je vaša odluka?" I nakon što sam neko vreme razmislio rekao sam: "U redu. Pusti ih. Smestićemo ih".

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, generale, pored ideje o planu, i vraćamo se na vašu prezentaciju, vi navodite u svojoj prezentaciji... i da vam skrenem pažnju na vrh stranice 2.545... oprostite, na vrh 25. od 45 stranica. Dakle, pitanje kako su ljudi dobili tu informaciju da je... ljudi su dobili informaciju da postoji naređenje o evakuaciji, vaš odgovor se nalazi u tom odlomku na vrhu stranice, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što sam čuo od ljudi koji su bili u bazi, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I vi kažete: "Iz razgovora sa meštanima koji su postali izbeglice u mojoj bazi, i isto tako iz priča koje smo kasnije čuli od izbeglica u Srbiji, sada znamo da je naređenje o povlačenju donela organizacija civilne odbrane kao deo nasleđa socijalističke policijske države. Postojala je dobro razvijena organizacija civilne odbrane. Svako..." izvinjavam se "...Svako je imao svog starešinu bloka, označeno područje za preživljavanje, put za evakuaciju da..." Dakle, gospodine, ovaj odlomak... to je kako vi razumete da je funkcionisala postojeća komunikaciona mreža koji je obavestavala o ovom naređenju za evakuacije, tako da bi mogla da se obavi evakuacija na osnovu odluke Republike Srpske Krajine, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. To je informacija, kao što sam rekao, koju sam dobio od izbeglice u mojoj bazi.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, ovo konkretno pitanje kako je ova informacija izneta civilnom stanovništvu vama ukazuje da je postojala relativno dobro organizovana komunikaciona mreža koja je datirala iz vremena socijalizma, nije li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, oni su imali određeni način komunikacije, da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ta stavka o komunikaciji... i ja vas ne krivim za to, generale... ali to nije bilo uključeno u vašu izjavu svedoka iz 1996. godine, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislim da nije. Ne, gospodine.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe...

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...da li mogu da dobijem jedno razjašnjenje. U prezentaciji vi kažete: "Na osnovu razgovora sa lokalnim stanovništvom koji su postali izbeglice u mojoj bazi, i na osnovu priča onih koji su to kasnije čuli od izbeglica..." Jedan od vaših odgovora koji je stavljen u zapisnik pre neki minut kaže: "Da. To je informacija, kao što sam rekao, koju sam dobio od izbeglice u mojoj bazi." Taj odgovor sugerije da ste dobili informaciju od jedne osobe, a u prezentaciji se kaže da se radi o više osoba?

SVEDOK FORAND: Ne, bilo je više od jedne osobe, gospodine.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, generale, da promenimo temu na trenutak i da porazgovaramo ako je moguće o 4. avgustu. Ako možemo samo malo da se vratimo u vremenski okvir. Imali ste sastanak sa RSK, to ste nam rekli ranije, pre 12.00 časova, i onda negde oko 18.00 časova, ili tako nešto. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je bilo kontakata između UNCRO-a i Republike Srpske Krajine ili Vojske Republike Srpske Krajine pre tog vremena toga dana? Mislim tu na prvi sastanak, o kom sam već govorio?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, koliko ja znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vas pitam... samo ćemo proći kroz nekoliko predmeta vezanih za ovo. Ponovo govorim o izjavi gospodina Koste Novakovića, pukovnika Vojske Republike Srpske Krajine Koste Novakovića. U svojoj izjavi koju je dao Tužilaštvu 5. aprila 2001. godine, on je rekao na 9. stranici sledeće: "Dana 4. avgusta 1995. godine, u 4.00 sata, probudio me je naš oficir za vezu koji je rekao da bi bilo poželjno da dođem u naš štab, jer je situacija ozbiljna. Zatim mi je oficir za vezu rekao da je dobio informacije od odgovornog zvaničnika iz štaba Ujedinjenih nacija, Sektora Jug da će hrvatski napad početi u 5.00 časova." Da samo dodirnemo još jedno pitanje. To je iz knjige gospodina Sekulića.

ADVOKAT KEHOE: To bi trebalo da bude broj 20 na našoj tabeli. To bi trebalo da je dokument koji nosi oznake 1D28-1009 i 1D28-1010.

To je iz knjige koju je napisao gospodin Sekulić, general Vojske Republike Srpske Krajine. A da razjasnim, to je dokument koji nosi oznaku 1D28-0109. Mislim da je to sledeća stranica. To će biti sledeća stranica. Ne, ne to. Trebalo bi da bude 1D28-0013 ... 1D28-0113, izvinjavam se. Međutim, to je sve iz iste knjige.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Počinjem na stranici 173, generale, od mesta gde se kaže: "Informacija da će..." Tu general Sekulić govori o početku *Operacije Oluja*. "Informacija da će agresija početi 4. avgusta u 5.00 časova dolazila je iz različitih izvora. Rano popodne 3. avgusta, informaciju smo isto tako dobili iz Generalštaba Vojske Jugoslavije. Ona je zatim potvrđena iz Generalštaba Vojske Republike Srpske. Informacija o vremenu početka operacije došla je, takođe, iz različitih UNPROFOR (UNCRO) izvora. Oficiri iz međunarodnih mirovnih snaga, izgledalo je kao da su se takmičili međusobno da organima Srpske vojske Krajine pruže informacije o vremenu početka agresije. Posle ponoći, odnosno u rano jutro 4. avgusta, do 5.00 časova, operativni centar Srpske vojske Krajine više puta je pozivan od oficira UNPROFOR-a, smeštenih u *Južnoj kasarni* u Kninu. Saopštavali su vreme početka agresije na Republiku Srpsku Krajinu. Slični podaci stizali su i kanalom Državne bezbednosti i drugih organa Republike Srpske Krajine." I poslednja stvar koju želim da vam pokažem pre nego što počnem da vam postavljam pitanja o tome, biće video snimak koji nosi oznaku 1D15-0065.

(video snimak)

(smetnje u tonu)

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, izgleda da imamo iste poteškoće.

SUDIJA ORIE: Onda možda možemo to da rešimo na sličan način ili nam je ovde potreban ton?

ADVOKAT KEHOE: Mislim da to možemo da rešimo na isti način.

SUDIJA ORIE: Onda je i odlučeno da ćemo to tako i da uradimo.

(video snimak)

dokumentarni film Pad Krajine, u produkciji časopisa Vreme

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

***pukovnik Kosta Novaković:** U 4.15 časova mene je zvao oficir za vezu iz štaba koji je bio oficir za vezu naše Vlade sa UNPROFOR-om, da je dobio informaciju od operativnog organa iz UNPROFOR-a, iz komande Sektora Jug, da će nas Hrvati napasti.*

***general Milisav Sekulić:** Nas su 18 puta izvestili kojekakvi oficiri Francuzi... ovaj izveštavali – bićete napadnuti ujutro u 5.00 sati.*

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ovo su, opet, pukovnik Kosta Novaković i general Sekulić koji kažu i napismeno i na ovom video snimku da su dobili informacije od Sektora Jug Ujedinjenih nacija. Zna li nešto o tome, gospodine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vas neko je obavestio da su ih, u stvari, oni o tome obavestavali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, jer ja bih to zaustavio, to je sigurno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, u jednom trenutku... i pre nego što pređem na sledeće pitanje, naravno, da su oni dobili te informacije pre napada, to bi bilo kršenje mandata Ujedinjenih nacija, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sigurno bi bilo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, u toku dana, kažete u svojoj izjavi 1996. godine, u 4. paragrafu, na 5. stranici, dakle u 4. paragrafu kažete: "Mi smo im dostavili", odnosno Republici Srpskoj Krajini, zbog koordiniranja oko humanitarne pomoći, dostavili ste im radio. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to je bilo na mom sastanku u 18.00 časova, ako se dobro sećam, 4. avgusta.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kad već govorimo o... Skrenuo bih vam pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P343.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, pre nego što nastavite, pretpostavljam da želite da ponudite u spis...

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: ...prethodni dokument? Gospodine sekretare, molim vas da dodelite broj poslednjem video snimku i transkriptu na engleskom koji je uz to priložen.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D327.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D327 primljen je u spis uz ogradu da Tužilaštvo može da verifikuje ono što je izgovoreno u originalu i da obavesti Pretresno veće o tome u roku od sedam dana.

TUŽILAC TIEGER: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, mi takođe želimo da ponudimo i odlomak iz knjige...

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Da. Takođe sam primetio, kao što pretpostavljam da je i Pretresno veće primetilo, da su ovde izgleda dva različita segmenta koji izgledaju kao neka diskusija ili intervju na kaseti gde su isti ljudi. Dakle, mi bismo želeli da zatražimo ceo intervju. Prethodno sam razgovarao sa gospodinom Mišetićem o tome. Shvatam da postoje logističke teškoće da se to obezbedi u ovom trenutku, u svetlu svih drugih zadataka koje ima Odbrana, ali mislim da nema prigovora na sklapanje dogovora za tu krajnju svrhu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja sam nešto drugačije shvatio naš razgovor, časni Sude. Dakle, možda je bolje da posle sednice još jednom porazgovaramo. Ja sam razumeo da smo razgovarali o audio snimku a ne da dostavimo čitav sirov materijal, osim onog što je već predstavljeno. Ali razgovaraćemo o tome.

SUDIJA ORIE: Možda tu postoje dve različite stvari, ali u isto vreme, čini mi se fer, jer ako ste napravili selekciju iz intervjua koje je emitovan, da bi se proverio kontekst u kom su se ti delovi koristili, onda treba obezbediti tu emisiju u potpunosti, odnosno obelodaniti Tužilaštvu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U ovom konkretnom slučaju to ne bi trebalo da bude problem. To je film koji je bio prikazan prošle godine. Postoji problem u vezi sa drugim video snimcima i mislim da je najbolje da gospodin Tieger i ja o tome privatno razgovaramo.

SUDIJA ORIE: Dobro, taj most ćemo da prelazimo ako dođe do drugog video snimka.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: A da li bi bilo moguće da Tužilaštvo, na primer, pogleda to kasnije danas?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To zavisi od tehnologije. To je film od dva sata, tako da ćemo pokušati da ga kopiramo na CD.

SUDIJA ORIE: Ako je na DVD-u, onda je to moje iskustvo...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nije na DVD-u.

SUDIJA ORIE: Nije na DVD-u.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Imamo server, časni Sude, morate da iskopirate za njih, da se distribuiraju, i tako dalje, i ne znam koliko dugo će potrajati kopiranje. Ali to je samo tehničko pitanje...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... ako je elektronska verzija a ne video verzija, onda obično kopiranje verzije od dva sata trebalo bi da bude lako. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, rekli ste da ste im dali radio stanicu na tom da sastanku u 18.00 časova?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Rekao sam da se toga sećam, da, gospodine, jer više nije bilo komunikacije telefonom, telefonske veze su bile prekinute.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Dakle, znači da nisu mogli više da vas zovu telefonom?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A šta je bilo ranije tog dana, da li ste razgovarali sa njima telefonom ranije tog dana?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nisam lično razgovarao s njima telefonom, ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, kad ste otišli tamo u podne, da li su postojale telefonske veze?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se toga.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada želim da skrenem vašu pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P343, na 5. stranici. To je izveštaj o situaciji Sektora Jug Ujedinjenih nacija od 4. avgusta u 23.00 časa.

ADVOKAT KEHOE: Molim 5. stranicu ovog dokumenta, i ako možemo da nastavimo tu gore. Izvinjavam se. To je ocena komandanta. Još tri stranice do mesta gde se kaže: "Pokreti zaraćenih strana." Gospodine Monkhouse, vidite gde piše "5" na vrhu stranice. A na ovoj stranici piše "2".

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ako pogledamo ovaj dokument u sistemu elektronske sudnice, na vrhu prve stranice piše "strana 1 od 11". Onda kada pređemo na drugu stranu, druga strana je numerisana sa "3" na vrhu. Treća je numerisana sa "5" na vrhu. Da li je možda moguće da ovaj dokument ima samo neparne stranice koje su ovde učitane?

ADVOKAT KEHOE: Mislim da je to možda moguće. Mislim da je reč o "P" dokumentu, a mi ćemo to da proverimo sa Tužilaštvom.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, proverio sam. Brojevi su pogrešni, tako da su pogrešne stranice. To je jedini razlog. Međutim, sve su tamo. Sve stranice su tamo, samo su pogrešno poređane.

SUDIJA ORIE: Pa, to je onda sve prilično jednostavno.

ADVOKAT KEHOE: Dakle, časni Sude, mi smo, u svakom slučaju, na stranici o kojoj bismo želeli da razgovaramo.

SUDIJA ORIE: Koliko shvatam, strane uvek treba da se pozivaju na brojeve u sistemu elektronske sudnice, bez obzira kakav god da se broj pojavljuje na samom dokumentu a zatim uskladiti sa tim, kako bismo pronašli...

ADVOKAT KEHOE: Da.

SUDIJA ORIE: ...ono što nam je potrebno?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, ovaj dokument je izveštaj o situaciji od 4. avgusta u 23.00 sata, i tu se govori o vašem sastanku u 11.30 časova. Između ostalog kaže se: "Dogovoreno je da će štab Sektora Jug ostati u kontaktu sa štabom Vojske Republike Srpske Krajine." Vidite li to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, zašto biste vi, generale, ostali u kontaktu sa štabom Vojske Republike Srpske Krajine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Zato što su tražili neku medicinsku podršku i osoblje, a ja sam im odgovorio: "Prvo morate da prestanete da pucate na nas, a onda ćemo biti više raspoloženi za razgovor."

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, da li je to tada obavljeno putem radio veze? Ako nije obavljeno radio vezom, kako je to bilo učinjeno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, došao je jedan oficir Vojske Republike Srpske Krajine u moj štab i tražio od mene da odem da se vidim sa njihovim pukovnikom. I mislim da je to bilo isto vreme... ista stvar. U 18.00 časova smo imali sastanak, i onda je on došao i tražio da ja prisustvujem ovom konkretnom sastanku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, ako ste ostajali u kontaktu sa štabom Vojske Republike Srpske Krajine, da li ste to radili tako što su ljudi prolazili tokom granatiranja, ili ste to radili preko nekih elektronskih sredstava?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, oni su dolazili kod nas i zahtevali su da dođem na taj sastanak, i ja sam otišao na taj sastanak, u redu? I isto se desilo i sa sastankom u 18.00 časova, oni su poslali zahtev po nekome da prisustvujem tom sastanku i onda sam

otišao. Ali kada je reč o komunikaciji, bilo je i vojnih posmatrača, koliko se ja sećam, koji su uspostavljali vezu sa Vojskom Republike Srpske Krajine, ali ja nisam kontrolisao te ljude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, gledam na sat.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Možemo sada da prekinemo sa radom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Forand, završićemo sa radom za danas. Želeo bih ponovo da vam kažem da ne bi trebalo ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju. Bilo o onom koje ste već dali ili koje tek treba da date. Sada ćemo da završimo sa radom i nastavićemo sutra ujutro. Izvolite, gospodine Forand?

SVEDOK FORAND: Da li imate ikakvu predstavu kada će se ovo završiti, časni Sude, jer bih želeo da se vratim u Kanadu 10. juna, jer imam sastanak Upravnog odbora, pa ne znam...

SUDIJA ORIE: Danas je 5. juni, i svi ćemo da se potrudimo da se vaše svedočenje završi u petak.

SVEDOK FORAND: Sutra?

SUDIJA ORIE: Sutra, da, to bi bio 6. juni. A pošto ne idete brodom, pretpostavljam da ćete uspeti da se vratite do 10. juna. Iako sam bio informisan da želite radije da napustite Hag... da li je to bilo u 12.00 ili 13.00 časova?

SVEDOK FORAND: Moj avion, gospodine, poleće u 15.00 časova. Zato mislim da bi trebalo da napustim Hag oko 12.30 časova kako bih na vreme uhvatio let.

SUDIJA ORIE: Da li ćemo to uspeti da uradimo, ne znam da li možete da napravite... ranije ste pokazali veliku fleksibilnost, a kada je reč o učestalosti aviona koji lete za Kanadu sigurno postoje mogućnosti, možda bi trebalo sve da se pripremi za promenu vašeg odlaska. Da sam ranije informisan o tome, možda bih tražio od strana da drugačije raspodele svoje vreme, ali oni su već raspodelili svoje vreme i to bi uzelo više od jednog sata od našeg vremena, a mi smo uglavnom prilično knap s vremenom.

SVEDOK FORAND: U redu, gospodine.

SUDIJA ORIE: Istovremeno, sve strane su sada svesne situacije i ovo bi bila poruku stranama da se prilagode gospodinu Forandu i omoguće mu da ode u petak u 12.30 časova. I, naravno, mi ćemo vas odmah obavestiti, gospodine Forand, a stranama savetujemo da vide da li je ovo moguće izvesti. Ali, u ovom trenutku, nisam u poziciji da im naložim da tako i urade.

SVEDOK FORAND: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Završavamo i nastavljamo sutra, 6. juna, u 9.00 časova ujutro sudnici broj 1.

Sednica je završena u 13.45 h
Nastavlja se u petak, 6. juna 2008. godine u 9.00 h.

FOND ZA HUMANITARNO PRAVO

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje